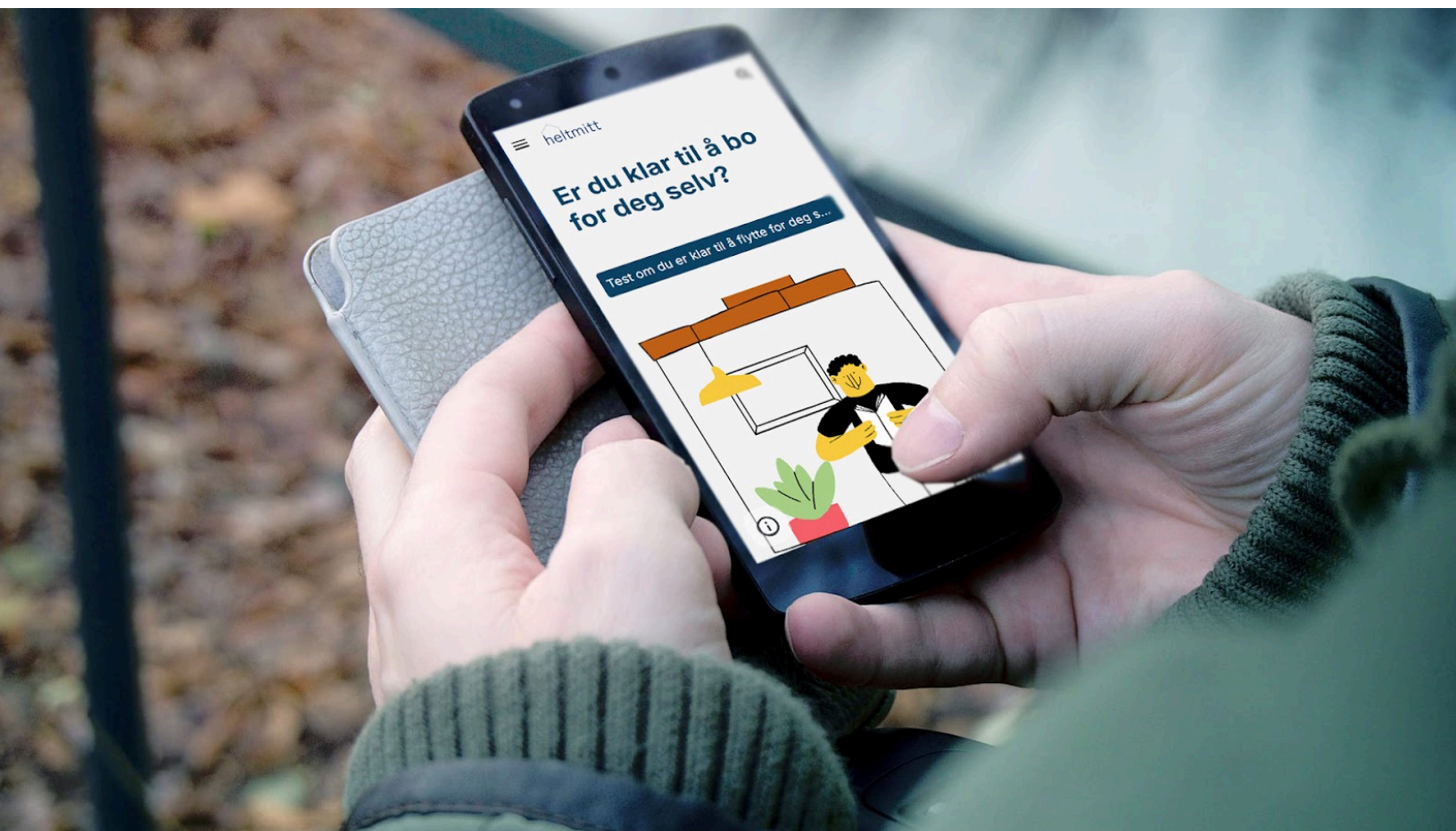

På lik linje

Tjenesteutvikling i overgangen til egen bolig for unge med funksjonsnedsettelse

Asker
kommune

ComteBureau[•]

RAMBOLL

INNHold

Introduksjon.....	3
Kort sammendrag av prosjektet og oppnådde resultater.....	5
Vurdering av måloppnåelse.....	6
Tilleggsresultater.....	7
Aktiviteter og prosess.....	7
Metode.....	11
Funn fra innsiktsfasen.....	14
Drøfting av ulike løsningsspor.....	22
1. Slik møter du målgruppa.....	22
2. Infotorg.....	23
3. Enklere tilgang på informasjon med KI.....	24
4. Delkompetanseløp i videregående opplæring.....	25
5. Sjekkliste i boevne.....	26
6. Kartleggings- og treningsbolig.....	27
7. Universell undervisning i boevne.....	28
8. Fremtidens boligbase.....	29
9. Vertshjem.....	30
10. Boligfadder.....	31
11. Koordinator 0-100.....	32
12. Erfaringskonsulenter.....	33
13. Lavterskel fritidstilbud.....	34
Bakgrunn for valg - vurderte løsningsspor.....	35
Løsningen.....	36
Helt mitt.....	39
Boligfadder.....	43
Gevinster.....	45
Samfunnsøkonomiske gevinster.....	46
Individuelle gevinster for brukeren som bidrar til samfunnsgevinstene.....	46
Tre steg i det videre gevinstarbeidet.....	47
Pilotering og gevinstoppfølging.....	48
Eierskap av den digitale løsningen.....	49
Videre potensialer.....	49
Veien videre.....	53

Prosjektleder i Comte Bureau har vært: Øyvind Grønlie: oyvind@comte.no

Kontaktpersoner for prosjektet i Asker kommune har vært: Nanette Mia Bohn:

Nanette.Mia.Bohn@asker.kommune.no og Hilde Leirmo: Hilde.Leirmo@asker.kommune.no

Introduksjon

Bakgrunn for prosjektet “På lik linje”

Prosjektet “På Lik Linje” er et tjenesteinnovasjonsprosjekt om overgang til egen bolig for unge med funksjonsnedsettelse eller unge personer med nevrodivergens. Hensikten med prosjektet er å støtte opp om/utvikle tjenester som gjør at unge med nevrodivergens skal kunne bo mest mulig selvstendig, ha valgfrihet i forhold til bolig og leve aktive liv.

Hvordan bidra til at unge med nevrodivergens kan leve aktive og selvstendige liv i egen bolig?

Asker kommune har vedtatt temaplanen **På lik linje**¹, som skal bidra til at personer med nedsatt funksjonsevne aktivt kan delta i samfunnet gjennom selvbestemmelse, opplevelse av medvirkning, inkludering og tilhørighet på lik linje med andre innbyggere i kommunen. Temaplanen skal bidra til en tjeneste- og samfunnsutvikling i tråd med FN-konvensjonen til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Asker kommune ønsket å gjennomføre et prosjekt hvor man gjennom tjenesteinnovasjon/tjenestereisemetodikk skulle innhente erfaringer fra unge med funksjonsnedsettelse, pårørende og ansatte om prosessen det er å etablere seg i egen bolig. Kommunen ønsket å identifisere faktorer som fremmer, evt. hemmer selvstendighet og valgfrihet med henblikk på å leve et selvstendig liv. Målet er å støtte opp om og å utvikle tjenester som gjør at unge med nedsatt funksjonsevne kan bo trygt og godt over tid. Prosjektet har hatt en samskapende tilnærming hvor de unges behov og opplevelser har vært utgangspunktet - “krysspollinert” med perspektiver fra medarbeidere og ledere i tjenestene.

Kommunen har fått tilskudd fra Husbanken til prosjektet. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe på tvers av tjenestoområder og virksomheter i kommunen. Allerede i desember 2023 ble det gjennomført en innledende workshop med noen sentrale ansatte for å få innsikt i utfordringsbildet og hva som kjennetegner de unge som er tenkt inkludert i prosjektet. Prosjektet omhandler overgangen fra ung til voksen og dermed også overgangen fra kommunens oppveksttjenester (under 18 år) til kommunens velferdstjenester (over 18 år). Sentralt i prosjektet har vært å se på hvordan tjenestene er rigget for å møte behovene til de

¹

Kunnskapsgrunnlaget for temaplanen “På lik linje” kan du lese [her](#).
Temaplanen “På lik linje” kan du lese [her](#).

unge i etableringsfasen. Oppveksttjenestene inkluderer blant annet avlastning og omsorgstjenester til barn og unge, barne- og familietjenesten, barnevernstjenesten, barnehage og skole. Tjenesteområdet velferd inkluderer ni virksomheter hvorav tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne, psykisk helse og rus, og hjemmetjenesten har vært sentrale i prosjektet.

Potensialene i tidlig innsats regnes som betydelige i den aktuelle målgruppa og knyttet til problemstillingene ved å bo trygt og godt. Mulige gevinster på både kvantitative på samfunnsnivå og kvalitative på individnivå presenteres i avsnittet [“Gevinster”](#) på side 45. Kort oppsummert forventer vi at tidlig innsats generelt og løsningen i prosjektet spesielt kan bidra til samfunnsøkonomiske gevinster i form av bl.a redusert press på helsetjenester og lavere kostnad for kommunale tjenester - som resultat av mer selvstendige og “mestrende” innbyggere med bedre helse og med større grad av samfunnsdeltakelse.

Målgruppen

Prosjektet har spisset målgruppen noe ift. utgangspunktet i prosjektsøknaden. Prosjektet fant at den mest interessante målgruppen er *unge med nevrodivergens som har relativt lavt støttebehov*. Selv om målgruppen har et relativt lavt støttebehov, er det stor variasjon i utfordringsbildet. Målgruppen har et stort potensial for å bo selvstendig. Deres nevrodivergens gjør at de på visse områder fungerer annerledes enn flertallet og det er derfor gjerne et behov for forståelse og tilrettelegging. Kommer man inn tidlig nok i saker med brukere i den aktuelle gruppa, er det store potensialer for mestring og selvstendighet.

Kjennetegn for den valgte målgruppa:

- Behov for forutsigbarhet og rutiner.
- Lav stressterskel, spesielt ved endringer og overganger.
- Behov for å kunne trekke seg tilbake.
- Lite sosialt nettverk, opplever seg ofte ensomme.
- Annerledes sosialiseringsbehov.
- Overganger fortoner seg ofte vanskelig fordi det bryter med forutsigbarhet og rutiner
- Eksekutive funksjonsvansker, som kan påvirke planlegging, oppmerksomhet, språk, igangsetting og strukturering av aktiviteter.

Kort sammendrag av prosjektet og oppnådde resultater

Prosjektet “På lik linje” har vært et ettårig prosjekt der vi har avdekket reelle behov både hos unge personer med nevrodivergens og deres pårørende og søkt å svare på disse innenfor tjenestenes rammer og handlingsrom. Bred involvering av tjenestene gjennom hele prosjektet har vært nødvendig for å lykkes. Prosessen har vært utpreget samskapende, i tråd med god “tjenestedesigntilnærming”. Gjennom den samskapende prosessen har vi utviklet forslag til tiltak som er nokså universelle. Med dette mener vi at tiltakene kan ha stor effekt i den aktuelle målgruppa, men også for bredden av unge, både i planleggingsfasen og i den første tiden de skal mestre å bo for seg selv.

Prosjektet foreslår en løsning som består av to hovedelementer, som begge bidrar til å støtte den unge med å kartlegge, lære opp, trene på og mestre det å bo på egenhånd. “**Helt mitt**” er en skisse til en digital plattform som samler relevant informasjon om å planlegge å flytte, navigere i boligmarkedet og ikke minst om det å bo for seg selv - både mtp. de praktiske og de emosjonelle aspektene knyttet til dette. Rollen “**Boligfadder**” er ikke konkretisert i detalj, men er en person den unge og pårørende har tillit til. Boligfadderer er en tillitsperson som støtter den unge gjennom hele “boligkarrieren”, dvs. fra planlegging og hele veien frem til hen bor trygt og godt, og som også er tilgjengelig og/eller følger opp helt ut i evt. kommunal eller privat bolig.

Begge tiltakene virker sammen og vi forventer både samfunnsøkonomiske og individuelle gevinster. Samfunnsøkonomisk ser vi potensialer for gevinster som redusert press på helsetjenester, lavere kostnader for kommunale tjenester, økt arbeidsdeltakelse og utdanning, mindre pågang på bemannede boliger og redusert utenforskap. Som individuelle gevinster ser vi potensialer for redusert behov for ekstern hjelp, bedre mestring av dagliglivets aktiviteter, bedre økonomisk mestring og orden, bedre helse, styrkede relasjoner, sunnere matvaner, hvilket samlet vil føre til økt trivsel og bedre livskvalitet - for både den unge og den unges pårørende.

Vi mener tiltakene som er skissert kan få verdi for en langt større bredde av befolkningen enn målgruppen vi har fokusert på i prosjektet.

Mange nevrodivergente er ganske vant med at verden ikke er designet så bra for oss så det å vite at noen er på tilbudssiden for å hjelpe med tingene vi sliter med er nesten litt for godt til å være sant. “

Vurdering av måloppnåelse

Prosjektet På lik linje, om overgangen til egen bolig, ligger i skjæringspunktet mellom ung og voksen. Derfor har også ledelsen av prosjektet fra kommunens side vært et samarbeid mellom tjenesteområdene Oppvekst og Velferd. Arbeidsgruppen og ressurspersoner i prosjektet har bestått av representanter fra Oppvekst, Velferd og Medborgerskap.

I den første workshopen ble det tydelig at det var hensiktsmessig å snevre inn målgruppen for prosjektet til ungdom med nevrodivergens. Kommunen opplever at dette er en voksende gruppe, som av og til også har en annen reise inn i kommunale tjenester enn vi har vært vant til. Det betyr også at det er mange av kommunens ansatte som møter disse ungdommene på ulike arenaer.

Prosjektet har gitt Asker kommune god innsikt i hvordan ungdom med nevrodivergens opplever overgangen til egen bolig, og hvordan de opplever møtet med kommunen. Å se tjenestereisen gjennom deres øyne, viste oss at det handler om mye mer enn det å flytte. Det å flytte for seg selv innebærer mye praktisk ansvar, å finne seg til rette sosialt, og det å mestre hverdagen. Selv om vi i prosjektet har vært nødt til å holde fokus på selve overgangen til egen bolig, ser vi tydelig at målet om å støtte ungdom i å bo og trives i egen bolig krever at vi jobber enda bedre på tvers av tjenesteområder, og at vi fortsetter å jobbe med tidlig innsats og helhet.

Prosjektet *På lik linje - tjenesteutvikling i overgangen til egen bolig for unge med funksjonsnedsettelse* har synliggjort behovet for en felles tilnærming til det å trene på å bo, kartlegging av boevne, og å utvikle tilbud/tjenester innenfor dette. Gjennom innsiktsfasen i prosjektet ble det klart at det finnes svært begrenset med tilgjengelig materiell som kunne fylle dette behovet. Comte Bureau og Rambøll benyttet derfor siste del av prosjektet til å utvikle forslaget til verktøy/løsning «Helt mitt». Asker kommune ser stort potensial i denne løsningen. Den inneholder mange viktige elementer, og vil være relevant for mange ulike grupper – fra brukere med behov for tjenester fra kommunen, til andre unge som skal flytte hjemmefra for første gang.

Verktøyet er ikke ferdig utviklet innenfor rammene av dette prosjektet, men krever videreutvikling før det kan tas i bruk i kommunen. Asker kommune vil ta med seg den verdifulle innsikten som prosjektet har gitt, og vurdere hvordan «Helt mitt» kan inngå i kommunens tjenestetilbud i fremtiden.

Asker kommune og Comte/ Rambøll vil til slutt benytte anledningen til å takke ungdommen og deres foresatte som har bidratt med verdifulle erfaringer og innsikt i prosjektet. Det rettes også en stor takk til alle ansatte som har tatt seg tid til å bidra i dette arbeidet.

Tilleggsresultater

Prosjektet har bidratt til å skape en naturlig arena for å møtes på tvers av virksomheter. De tre arbeidsverkstedene har vært bredt sammensatt, og det var gode samarbeid og nyttig erfaringsutveksling. Samarbeidet har ført til bedre kjennskap mellom virksomhetene, noe som forhåpentlig kan føre til at man ser den enkelte innbygger og pårørende som et felles ansvar.

For å produsere innhold til "Helt mitt" ble det satt sammen en kompakt, kompetent og effektiv innsatsgruppe bestående av representanter fra Bolighjelpen, Bleikerfaret ressurscenter, Skolebakken avlastning og inkludering og mangfold. Sistnevnte ble invitert inn fordi de har god erfaring med botrening gjennom systematisk arbeid med bosetting og oppfølging av flyktninger, også enslige mindreårige. Personer i gruppen innvandrere og flyktninger kan også falle inn i nevrodivergens-gruppa. I tillegg har man gjort flere gode grep for å bosette flyktninger som vi kan lære av. Dessuten kan løsningene vi utvikler i prosjektet også komme til nytte for målgruppene inkludering og mangfold jobber med.

Arbeidet i denne innsatsgruppa bør vurderes videreført, slik at man kan fortsette det gode tverrfaglige samarbeidet, oppdatere og fylle på innholdet osv.

Aktiviteter og prosess

Asker kommune engasjerte innovasjonsbyrået Comte Bureau² til å lede prosjektet. Comte Bureau har bred erfaring med tjenestedesign i komplekse prosjekter, og deres metodiske tilnærming ble ansett som passende for å håndtere prosjektet. Hovedansvaret for Comte har vært å skaffe og analysere innsikt og å fasilitere en bred brukermedvirkningsprosess. Totalt har vi intervjuet syv unge. I tillegg har vi involvert Rådgivningsgruppa med 4-5 unge tre ganger i løpet av prosjektet.

Med på laget har Comte hatt Rambøll Management Consulting³ som har hatt hovedfokus på gevinstarbeid. Comte har i hovedsak ledet prosessen, men med god støtte fra Rambøll. Nedenfor oppsummerer vi kort noen av aktivitetene som er gjennomført.

Nøkkelinformantintervjuer

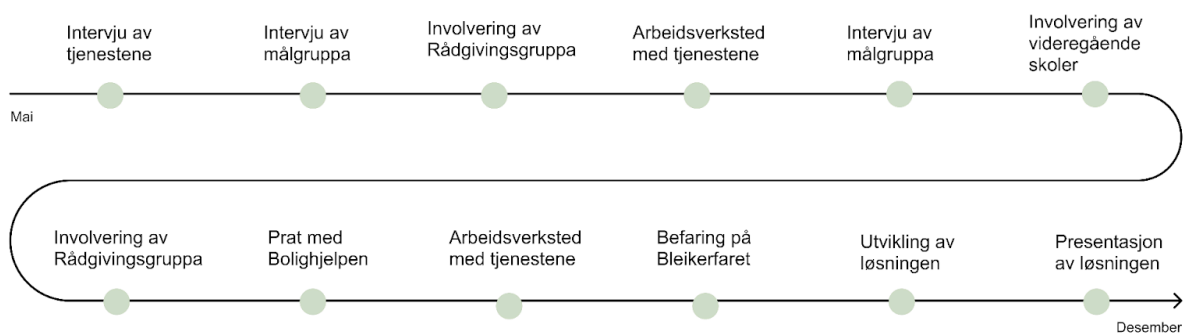
For å få en "pangstart" på prosjekter, er det nyttig å møte de vi kaller "nøkkelinformanter". Dette er personell og nøkkelpersoner som kjenner målgruppen og/eller tjenesteapparatet godt og som kan fungere som navigatører og døråpnere. Hensikten med intervjuene var å tegne opp brukerreiser som viser "nåsituasjonen", altså tingenes tilstand i dag. Vi trengte hjelp til å danne en bedre forståelse av hvem det er viktig å involvere i prosessen og gjerne en pekepinn på

² Besøk Comte Bureau sin hjemmeside [her](#)

³ Besøk Rambøll Management Consulting sin hjemmeside [her](#)

hvilke temaer det er viktigst å fokusere mest på. Vi var også interesserte i å få innspill til rekruttering - både av fagpersoner og innbyggere som har erfaringer rundt temaet.

Vi gjennomførte intervjuer med nøkkelinformanter fra FACT Ung, avlastningstjenesten, ambulerende tjenester, velferdsforvaltningen, Bolighjelpen, koordinerende enhet, og barnekoordinator. I tillegg intervjuet vi Nav Asker og Nesbru videregående skole

Illustrasjon: Vi har gjennomført mange ulike aktiviteter, alt fra intervjuer med relevant personale og med unge med nevrodivergens og deres familier. Vi har også gjennomført flere arbeidsverksteder med ulike tjenester.

Intervjuer med unge og deres foresatte

Vi har gjennomført intervjuer med syv unge, hvorav to møtte med én foresatt hver og én stilte sammen med virksomhetsleder.

Respondentene hadde ulik alder, ulik bosituasjon og ulike erfaringer. De yngste bodde fortsatt hjemme hos foreldre men én av familiene hadde avlastning fra Skolebakken. I den andre enden hadde én respondent kjøpt egen bolig i det private boligmarkedet etter å ha bodd i privat bemannet bolig. Øvrige respondenter bodde i privat leid bolig, alene og/eller sammen med kjæreste, og med noe støtte fra ambulerende tjenester. Intervjuene ble foretatt fysisk, i hovedsak i Asker rådhus.

Vi benyttet en intervjuguide⁴ som både fokuserte på nåsituasjonen og på en ønsket fremtid. Vi lot siste del av hvert intervju bygge på de forrige for å sikre et element av iterativ innsikt, dvs. å teste eller "probe" ulike ideer og få tilbakemelding og bygge videre på disse, ikke bare fokusere på innsikt i nåsituasjonen.

Vi fokuserte på å ufarliggjøre intervjuene ved bruk av invitasjonen til høyre. Vi opplevde likevel utfordringer knyttet til rekrutteringen, i større grad enn vi i Comte og Rambøll normalt opplever, hvilket vi tolket som et funn i seg selv, at målgruppen kanskje har noe utfordringer knyttet til å gjøre avtaler og å følge opp disse avtalene. Til tross for relativt få respondenter opplever vi i stor grad å ha oppnådd metning, dvs. at opplevelsene av nåsituasjon og tankene om fremtiden samsvarer i stor grad fra bruker til bruker.

⁴ [Intervjuguide](#)

Hei!

Vi i Comte Bureau støtter Asker kommune med å jobbe med tjenstedesign i et prosjekt som heter "På Lik Linje". Tjenstedesign betyr kort fortalt at vi finner ut av hvordan noe fungerer i dag, og deretter prøver vi å bygge videre på det som fungerer og forbedre det som ikke fungerer. I dette prosjektet skal vi finne ut av hvordan det kan bli enklere for unge nevrodivergente å flytte til en egen bolig og å få et godt hjem over tid.

For å lære hvordan det føles å være i en prosess med å flytte til egen bolig, trenger vi å møte folk som har flyttet hjemmefra og opplevd dette, eller som er i prosessen akkurat nå. For noen går det kanskje helt greit, for andre er det litt vanskeligere. Vi vil gjerne lære fra erfaringene du har, og vil derfor gjerne møte deg.

Vi tilpasser oss dine ønsker:

- Vi kan enten komme hjem til deg eller du kan komme til oss i et møterom på rådhuset i Asker. Vi kan også ta praten i et digitalt møte hvis du heller vil det, med eller uten video.
- Du kan møte oss alene, eller du kan ha med deg forelder eller andre du synes det er greit å ha med.
- Vi vil gjerne snakke med deg i omtrent én time, men kan bruke mer eller mindre tid - ut i fra hva som passer deg best.

Slik foregår samtalen:

- Det blir en uhytellig prat der du/dere møter Tonje og Øyvind fra Comte Bureau. Du trenger ikke forberede noe.
- Vi har med en brukerreise (en oversikt over slik vi tror prosessen ser ut) som vi gjerne vil få dine tilbakemeldinger på.
- Vi har med noen ideer som vi vil presentere og få dine tilbakemeldinger på.
- Vi noterer underveis i møtet. Notatene anonymiseres, og du bestemmer selv om det er noe du ikke ønsker å svare på.

Vi håper du vil snakke med oss! Hvis du sier ja, vil vi kontakte deg for å avtale tid og format på samtalen.

Med vennlig hilsen
Tonje og Øyvind i Comte Bureau

 x Asker kommune

Intervjuer med andre aktører

Vi gjennomførte samtaler med Grenland og Haugetun folkehøgskoler og Nesbru videregående skole for å kartlegge hvilket materiell man benytter til hhv. botrening på folkehøgskolene og “hverdagsmestring/livsmestring” både på folkehøgskolene og i videregående opplæring. Vi undersøkte dessuten potensialer for å ta i bruk nytt materiell til bruk i undervisningen. Et viktig funn fra disse samtalene var mangelen på materiell knyttet til trening av boevne - og her kan løsningene fra vårt prosjekt trolig komme til nytte utover til bruk internt i kommunen.

Dialog med Rådgivningsgruppa

Vi har vært i dialog med Rådgivningsgruppa⁵ gjennom hele prosjektet og har deltatt ved flere av deres møter. Rådgivningsgruppa gir råd til politikere og administrasjonen i Asker kommune. Deltakelse ved møtene i gruppa hadde til hensikt både å informere gruppa, og også få tilbakemeldinger f.eks å validere funn og å reagere på ideer til tiltak.

Arbeidsverksteder med medarbeidere og ledere

Prosjektet besto av tre workshops hvor deltakerne jobbet sammen for å identifisere utfordringer, utforske løsninger og utvikle konkrete forslag. Workshopene ble fasilitert av Comte Bureau og inkluderte ulike aktiviteter som visualiseringer, brukerreiser og tjenstekartlegging. Dette bidro til å gjøre komplekse temaer mer håndfaste og lettere å forstå. Bildene fra workshopene illustrerer den engasjerende og interaktive prosessen. Deltakerne i arbeidsverkstedene representerte blant andre NAV, Tjenester til personer med funksjonsnedsettelse, hjemmetjenesten, Barne- og familietjenesten, Den alternative skolen, Bleikerfaret ressursenter, Aktiv fritid, Velferdsforvaltningen (boligtildeling), Barnekoordinator, Koordinerende enhet, Avlastning og omsorgstjenester til barn og unge (Skolebakken, BPA), Strategi og utredning, FACT Ung, BPA, støttekontakt og avlastning (avdeling i hjemmetjenesten), Inkludering og mangfold og barnevernet.

Involvering av virksomhetslederne

Virksomhetsledere fra Avlastning og omsorgstjenester for barn og unge, Tjenester til personer med funksjonsnedsettelse og kommunalsjef for tjenesteområdet barn, familie og inkludering har fungert som styringsgruppe for prosjektet og bl.a bidratt til å treffe beslutninger og gi retning. Virksomhetsleder for psykisk helse og rus har også vært koblet på. I tillegg til forumet “Møte med virksomhetsledere” har flere av virksomhetslederne deltatt i arbeidsverksteder.

Innsatsgruppe for å utvikle løsningen

Prosjektet besluttet å utnevne en innsatsgruppe for å effektivisere produksjon av faglig innhold i løsningen. Gruppen skulle være liten nok til å kunne jobbe effektivt, samtidig som den var bredt nok faglig sammensatt til å sikre bredde i innholdet. Gruppen ble derfor satt sammen på tvers av relevante virksomheter og har bestått av Bolighjelpen, Inkludering og mangfold, Bleikerfaret ressursenter og Skolebakken avlastning. Gruppa har vært ansvarlig for å generere selve innholdet i løsningen - og i tillegg konkretisere hvordan løsningen kan piloteres, og hvilken rolle

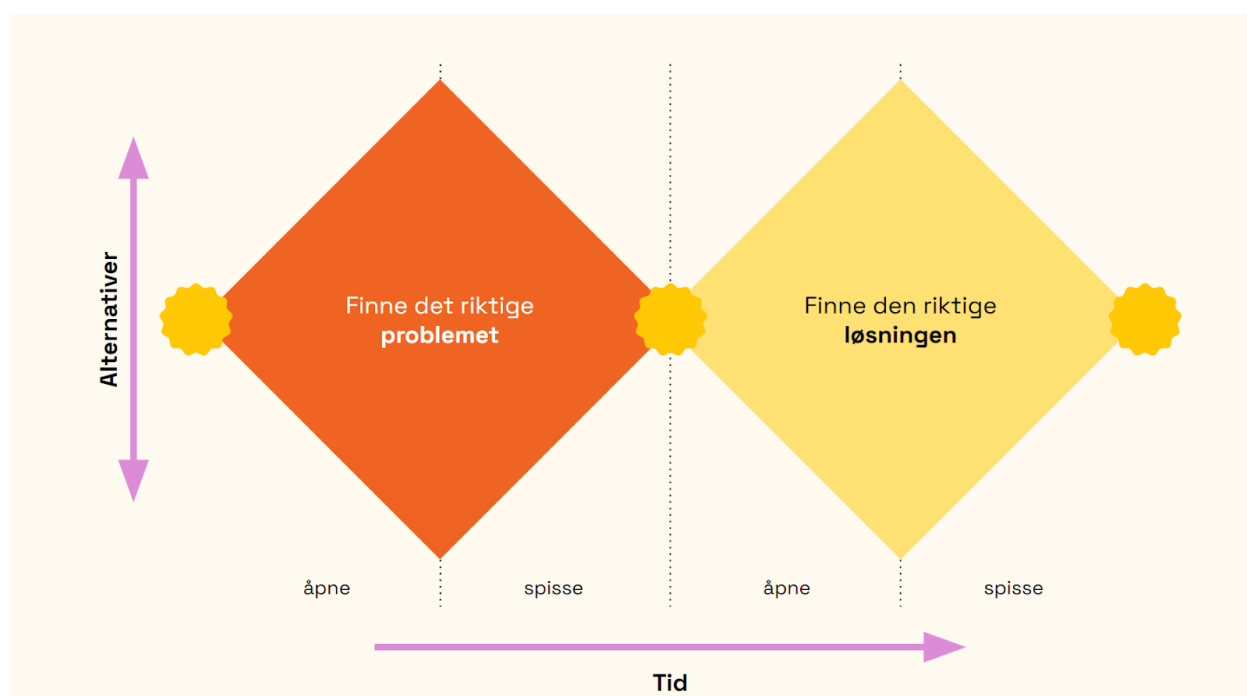
⁵ Bli kjent med Rådgivningsgruppa [her](#)

de selv kan ta i dette arbeidet. Grappa møttes til to halvdags økter med individuelt arbeid mellom økt 1 og 2 og noe etterarbeid etter økt 2.

Metode

Tjenstedesign

Tjenstedesign ble brukt som hovedmetode for å strukturere og lede prosjektet. Metoder som visualiseringer, brukerreiser og tjenstekart gjør komplekse temaer mer konkrete, håndfaste og forståelige. Dette hjalp deltakerne med å se helheten og identifisere muligheter for forbedring. I tråd med et designmetodisk rammeverk, har prosjektet fokusert på først å avdekke “riktig problem/behov” for deretter å utforske behovet bredt.

Illustrasjon: Prosessen følger en modell som kalles “Den doble diamanten”⁶. Kort fortalt betyr dette at man jobber bredt utforskende (divergent) for å finne “riktig” problem for deretter å velge retning (konvergent). Deretter åpner man opp innen den valgte retningen for å finne den “riktige” løsningen.

Samskaping

Samskaping var en sentral del av prosessen, hvor deltakerne møttes fysisk for å utvikle løsninger sammen, ledet av fasilitatorer fra Comte Bureau. God dialog og åpen utforskning ble vektlagt for å sikre at alle stemmer ble hørt og at løsninger ble utviklet i fellesskap.

⁶ Se mer om “Den doble diamanten” på [Norsk design- og arkitektursenter \(DogA\)](https://norskdesignogarkitektur.no/)

Tidlige ideer som “designprovokasjoner”

Allerede i møte med unge og deres foresatte, skisserte vi ideer til tiltak. Dette falt seg naturlig da flere av respondentene hadde klare oppfatninger av hva som kunne være løsningen på utfordringer de hadde erfart. Respondentene var uvanlig samstemte, til tross for at vi møtte dem individuelt, og at de ikke var påvirket av hverandre. Før første arbeidsverksted med medarbeidere fra kommunen/tjenestetilbydere, utformet vi en rekke ideer basert på innspill fra primærmålgruppa. Etter noe åpen refleksjon hos personalet, “provoserte” vi frem diskusjoner ved bruk av de på forhånd utformede ideene.

Bilde: Virksomhetsledere og medarbeidere i skjønn forening bygget videre på, kombinerte og utviklet nye ideer.

Allerede fra forberedelsesoppgave som ble sendt ut til medarbeidere som skulle delta på andre arbeidsverksted, der vi utfordret dem på å beskrive deres drømmer, var dette den korte oppsummeringen:

- Treningsboliger/ overgangsboliger med kartlegging
- Mer bolighjelp, veiledning og praktisk hjelp
- Gode samarbeid mellom de som følger opp ungdommen
- Mer forståelse av brukergruppa (eks. eksekutive vansker)
- Ungdom som bor alene må ha én kontaktperson å forholde seg til over tid!

Illustrasjon: Vi presenterte tidlige ideer i arbeidsverksted med medarbeidere og ledere, alt fra store dyre tiltak som å bygge spesialtilpassede treningsboliger til små ideer som sjekklister som gjør det enklere å organisere hverdagen.

På de følgende sidene presenteres utdrag fra arbeidet i gruppene. Tre av gruppene prioriterte samme tiltak høyest og dette tiltaket fikk derfor størst oppmerksomhet og ble til sist diskutert i plenum.

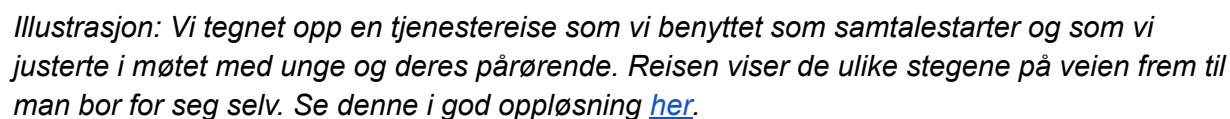
Forsamlingen fremsto som samstemte om å velge å rette hovedfokus mot det samme tiltaket **“Kartlegging- og treningsbolig”** som tiltaket de ville fokusere på. Det er enighet i at det er stor gevinst å hente på en slik innsats for den aktuelle målgruppen. Det kom frem i diskusjonen at “Treningsbolig” ikke er et betegnende navn på tiltaket, men at tiltaket handler om “å trene på å bo” - hvilket i bunn og grunn kan gjøres i nær sagt i en hvilken som helst bolig - forutsatt at riktig opplegg, kompetanse og ressurser gjøres tilgjengelig for brukeren.

**“Det er et enormt potensiale å hente ut på denne målgruppa.
Med riktig støtte kan de bli statsministre.”**

Innsiktsfasen avdekket behov og fremtidstanker hos unge med nevrodivergens og deres pårørende. I tillegg ble behovene, begrensningene og mulighetene hos de ulike tjenestene kartlagt. Nedenfor oppsummerer vi de viktigste funnene fra dette arbeidet. Disse fokuserer klart mest på forbedringspotensialer. Det er viktig å understreke at det gjøres mye godt arbeid for denne målgruppen. Spesielt er Bolighjelpen blitt trukket frem som en meget nyttig tjeneste. Ambulerende tjenester trekkes også frem som en tjeneste med et innhold de unge og pårørende setter pris på - og som flere ønsker mer av. I det videre fokuserer vi i hovedsak på forbedringspunktene.

I utlysningen ba Asker kommune om å undersøke følgende:

- Hvilke forventninger, ønsker og behov har de unge?
- Hvilke forventninger, ønsker og behov har foreldrene?
- Hvordan bidrar dagens tjenester til at man er best mulig rustet til voksenlivet?
- Hvilke barrierer og utfordringer finnes?

14

Overgangen til egen bolig er utfordrende

Overgangen fra barndomshjemmet, evt. en bemannet bolig, til egen bolig beskrives som en tid preget av usikkerhet og ensomhet. Brukerne opplever en mangel på både sosial støtte og praktisk veiledning i den nye hverdagen. En bruker beskrev dette som: *"Oi, her var det stille - det tenker jeg når jeg kommer til kjøkkenet om morgenen."* *"Oi, hva skal jeg ha til frokost?"* Denne stillheten illustrerer ikke bare en fysisk ro, men også et tomrom når det gjelder struktur og aktivitet i hverdagen. Mange uttrykker at overgangen oppleves som et vakuum der de blir overlatt til seg selv, uten verktøyene de trenger for å mestre livet alene.

Behov for støtte til å navigere

Det er mange ting de unge vi har møtt sier at de er usikre på. Det meste handler om å finne veien til hjelp og støtte. Eksempelvis trakk én respondent frem behovet for hjelp til kommunikasjon med privat utleier. Hun ønsket å rådføre seg med utleier, men var usikker på om dette ville medføre negative konsekvenser, siden usikkerhetene dreide seg om renhold, vedlikehold og ivaretagelse av boligen. Flere respondenter trekker frem at det er utfordrende å vite hvor man skal ta kontakt for å få hjelp til å mestre å bo. Én viste tydelig frustrasjon over både mulighet til å kontakte ambulerende tjenester.

Faktisk opplevde vi i intervjusituasjonen at to respondenter separat ba oss om hjelp til å navigere, hhv. både for å sikre god nok hjelp i hjemmet og for å finne veien inn til å fullføre videregående opplæring. Dette vitner om tydelige udekkede behov, som begge skyldes manglende tilgang på informasjon og tilgjengelige kontaktpersoner.

"De svarer ikke, og ringer ikke tilbake, så jeg skal heller dra til dem fysisk! Eller hva synes du, skal jeg det?"

"Kommunen sier: Du er god nok til å bo for deg selv - du trenger ikke hjelp! Man må være synlig syk for å få hjelp fra kommunen."

Behov for praktisk opplæring

Flere brukere understreker behovet for opplæring i grunnleggende hverdagsferdigheter som matlaging, planlegging og renhold. Mange forteller at de ikke har fått tilstrekkelig veiledning og må derfor finne løsninger på egen hånd, ofte via YouTube eller andre digitale ressurser. En bruker delte: *"Det tar fort ett år før man skjønner hva man skal gjøre i et kjøkken."* For mange fører dette til dårlige vaner og økonomiske utfordringer, som en annen beskrev: *"Lommeboka er ikke så glad i grandis og baguetter til middag."* Flere nevner at de sliter med planlegging, som å handle alt de trenger i én omgang: *"Jeg må gå i butikken 2-3 ganger på en dag. Glemmer alltid noe!"*

Dette peker på et klart behov for målrettet opplæring i daglige oppgaver som matlaging fra bunnen av, effektiv handleplanlegging og hvordan man kan organisere og opprettholde et

ryddig hjem.

Mangelfull koordinering og informasjonsoverføring

En gjennomgående utfordring er manglende kommunikasjon mellom omsorgsbolig og ambulerende tjenester. Når brukerne flytter til egen bolig, føler de ofte at informasjon om deres behov ikke blir videreformidlet, og de står igjen med ansvaret for å forklare situasjonen sin på nytt. *"At tjenestene snakker sammen - det er nok lurt,"* sa en bruker som etterlyste bedre samarbeid mellom aktørene.

Flere rapporterer også om frustrasjon over at mange assistenter og vikarer i ambulerende tjenester virker uforberedt når de møter brukeren. En bruker beskrev det slik: *"Mange assistenter/vikarer i ambulerende tjenester vet ikke hva de skal gjøre når de kommer - jeg må fortelle det selv."* Dette skaper en opplevelse av å måtte bære byrden alene og forsterker følelsen av utilstrekkelig støtte.

Opplevelse av ikke å bli hørt

Mange brukere opplever at de må være "synlig syke" for å få nødvendig hjelp fra kommunen. De føler at terskelen for å få støtte er altfor høy, og at deres behov ofte blir avfeid. *"Kommunen sier - du er god nok til å bo for deg selv - du trenger ikke hjelp! Man må være synlig syk for å få hjelp fra kommunen,"* uttrykte en bruker. Dette fører til at enkelte gir opp å kontakte kommunen, til tross for klare behov for støtte.

En annen utfordring er frykten for å dele bekymringer, særlig med huseiere, av redsel for å miste boligen. *"Mange ting vet jeg ikke hvem jeg skal spørre om, og tør ikke spørre huseier fordi jeg er redd for å miste boligen,"* fortalte en i målgruppa. Dette illustrerer behovet for lavterskelordninger hvor brukerne kan stille spørsmål uten frykt for konsekvenser.

Tilrettelagt støtte for unge med nevrodivergens

Unge med nevrodivergens brukere trekker frem hvor viktig det er at tjenestene møter dem med forståelse og tilrettelegging for deres særegne behov. Mange unge med nevrodivergens har spesifikke utfordringer, som kan være vanskelige å uttrykke, men som likevel er avgjørende for å mestre hverdagen. En bruker beskrev hvordan trygghet til å være annerledes er essensielt for mestring: *"Jeg tror ikke det er en eneste nevrodivergente jeg kjenner som ikke blomstrer når de får lov til å være litt rare."*

Videre er det viktig med lang tid til å bli kjent med tilgjengelige tilbud, slik at brukerne kan føle seg trygge på at hjelpen er der når de trenger den. *"Mange nevrodivergente er vant med at verden ikke er designet så bra for oss, så det å vite at noen er på tilbudssiden for å hjelpe, er nesten for godt til å være sant."*

Langsiktig tilrettelegging og planlegging

Flere brukere ønsker at kommunen skal kartlegge hvilke ferdigheter de trenger for å kunne mestre livet i egen bolig. *"Kommunen burde kartlegge hva jeg burde lære for å bo for meg selv,"* påpekte en bruker. De etterlyser tjenester som er langsiktige og proaktive, og som gir rom for gradvis utvikling. Brukerne ønsker også at de som yter hjelp skal være tilgjengelige for samtaler, med fokus på å forstå og møte deres spesifikke behov: *"Jeg trenger en person som kommer hjem til oss for samtaler, som er nysgjerrig og som har tid til å høre og komme med forslag og ideer."*

Unge med nevrodivergens føler seg ofte på "feil sted"

Flere av respondentene opplever at tjenester, f.eks avlastning og bemannede boliger, er tilpasset andre målgrupper enn dem. De opplever at deres behov ikke blir like godt ivaretatt i samme grad som brukere med andre diagnoser.

"Jeg er her fordi foreldrene mine trenger pauser. Jeg vil egentlig ikke ha noen tjenester fra kommunen. Jeg jobber heller ikke i kommunen - men likevel føler jeg ofte at jeg skal bidra til å hjelpe andre i stedet for meg selv."

Overgangene er dårlig informerte og man føler seg overlatt til seg selv

Unge som har bodd i bemannet bolig forteller at de er blitt ivaretatt på en god måte, og at både deres praktiske og sosiale behov er blitt imøtekommet av kommunens tjenester. Likevel, idet de flytter for seg selv, har de oppdaget at det er en del kompetanse de mangler, både praktisk og sosialt. De rapporterer om behov for å gi bedre kartlegging, opplæring og trening innen de ulike kravene, ansvarsene og ferdighetene som skal til for å bo for seg selv. Flere ønsker bedre støtte fra f.eks ambulerende tjenester idet de bor i sin egen bolig.

Foreldrene trenger trygghet om at deres barn vil bli godt ivaretatt i egen bolig

Foreldre har behov for god informasjon om prosessene og føle trygghet slik at de kan "slippe litt opp" og la ungdommen deres prøve selv. De må også noen ganger erkjenne at ikke alt alltid blir perfekt, og akseptere at den unge har andre prioriteringer og noen ganger andre standarder enn dem selv.

"Det så ikke bra ut i leiligheten men så lenge hen så ut til å trives, måtte jeg bare akseptere at det ikke var "mammastandard" på rydding og renhold".

"Foreldrene mine er redde for at jeg skal sitte i leiligheten og ikke vite hva jeg skal gjøre."

Oppsummering

Brukerne beskriver en hverdag preget av ensomhet, manglende veiledning og dårlig kommunikasjon mellom tjenester. Samtidig understreker de behovet for praktisk opplæring, forståelse for individuelle utfordringer og en helhetlig tilnærming fra kommunen. Dette krever både bedre samarbeid mellom aktører og en større vilje til å møte brukerne på deres premisser.

Oppsummering av intervjuer med tjenestene

I utlysningen ba Asker kommune om å undersøke følgende:

- Hvilke tjenester er involvert i dag og hva tilbyr de?
- Hva er ansattes vurdering av behov, og dekker dagens tjenester og boligmasse dette?

Gjennom intervjuene fikk vi et godt inntrykk innen disse temaene. Dette er de viktigste funnene:

Behov for arenaer for kartlegging og trening av boevne

Overgangen fra hjemmet til egen bolig er ofte krevende for unge med nevrodivergens, og mangelen på tilrettelagte treningsarenaer gjør utfordringen større. Mange i denne gruppen mangler realistisk erfaring med å bo selvstendig, og overgangen fra avlastning eller foreldrehjem kan bli for brå.

- Det finnes få treningsboliger, og de som eksisterer fylles ofte opp med langtidsboende.
- Botrening bør tilrettelegges over tid og inkludere veiledning i praktiske ferdigheter som matlaging, økonomi og hverdagsrutiner.

“Ungdommen bor hjemme inntil de flytter, og så skal de klare seg selv. Det passer ikke denne gruppa!”

“Det er hardt arbeid å ønske seg en bolig. Det er for vanlig at man argumenterer om hvor fint det blir.”

Tilpasset støtte og strukturert oppfølging

Mange unge med nevrodivergens har behov for tett og individuell oppfølging, særlig i overgangen fra avlastning eller barndomshjemmet. Tjenestene må være konkrete og tilpasset den enkeltes behov og kapasitet.

- Konkret og forutsigbar oppfølging, som fastsatte tider og avtaler, gir bedre resultater enn abstrakt informasjon.
- Behovet for støtte er ofte større enn det som er synlig for utenforstående. Dette kommer ofte frem først etter at personen har flyttet ut.

“Det går mye raskere når de får velge selv og medvirke: Når vil du flytte hjemmefra osv.”

Skjerming og tilrettelagte bomiljøer

Unge med nevrodivergens trenger boliger som gir mulighet for skjerming og individuell tilpasning. Støy, lys og sosiale krav kan være overveldende, og det er viktig med boligløsninger som gir rom for selvstendighet samtidig som det er tilgang til støtte ved behov.

- Små, tilrettelagte enheter er å foretrekke fremfor store bofellesskap.
- Boligene som tilbys/leies bør være utformet slik at beboerne har mulighet for skjerming, og støy bør reduseres til et minimum.

“Alle er forskjellige, men i denne gruppa er man enda mer forskjellig. Felles er at man har større behov for skjerming.”

Profesjonell og kontinuerlig koordinering

En av de største utfordringene er bruddene i koordineringen ved overgangen fra barne- til voksentjenester. Profesjonelle koordinatorene som kan følge brukerne over tid, fra skolealder til voksenlivet, vil være en måte å sikre en god overgang.

- Koordinatorrollen må styrkes, og det er behov for profesjonelle koordinatorene med oversikt over hele kommunen og lang erfaring.
- Overgangene ved fylte 18 år er spesielt sårbare, og mange opplever at tjenestene blir mindre tilgjengelige når de blir myndige.

“Å ha en profesjonell koordinering er utrolig viktig. De skal kjenne hele kommunen.”

“Det er et kunstig skille ved 18 år. Skillet burde heller vært når de flytter inn i egen bolig.”

Tidlig kartlegging og planlegging av boligbehov

Tidlig kartlegging av behov knyttet til bolig kan forebygge akutte situasjoner og sikre bedre tilrettelegging. Dette inkluderer både praktiske (planlegge og gjennomføre) og emosjonelle som trygghet og mestringsfølelse, lokal tilhørighet og realistiske forventninger til livet i egen bolig.

- Kartlegging av behov bør starte i tenårene, men mange er ikke klare til å delta i slike prosesser før de nærmer seg voksen alder.
- Familie og pårørende spiller en viktig rolle i denne prosessen, men bør få tydelig støtte fra kommunen.

“Oi, hvor kom den fra?” beskriver hvordan kommunen noen ganger blir overrasket over akutte behov som kunne vært kartlagt tidligere.

“Sesongene og tingene som endrer seg gjennom et år bør det skje veiledning rundt – gjennom et helt år.”

Behov for mellomsjikt av tjenester

Mange unge med nevrodivergens faller mellom stoler fordi det mangler et mellomsjikt av tjenester mellom hjemmeboende og fullstendig bemannede boliger. Flere av respondentene ber om mer bistand fra ambulante tjenester enn de får i dag. Den aktuelle gruppen unge vil kunne ha en egen bolig om den er leid eller eid, men noen vil ha behov for/nytte av ambulante tjenester ved behov. “Mellomsjiktet” inkluderer overgangsboliger eller treningsboliger.

- Overgangsboliger bør være midlertidige, med en tydelig plan for videre flytting til permanente boliger.
- Tiltak som botrening, økonomisk veiledning og ADL-ferdigheter (aktiviteter i dagliglivet) er avgjørende for å sikre selvstendighet over tid.

“Det burde være en base med bemanning.”

“Vi må ha mindre enheter, med små fellesskap og tett oppfølging.”

Økonomisk forståelse og tilrettelegging

Mange i målgruppen har begrenset økonomisk forståelse og trenger hjelp til å få oversikt over inntekter, utgifter og gjeld. Dette er avgjørende for å kunne mestre livet i egen bolig.

- Oppfølging bør inkludere støtte til budsjettering, betaling av regninger og praktisk bistand som søppel- og avfallshåndtering.
- Det er viktig å ha fleksible støtteordninger som gjør det mulig for brukerne å eie boligen selv, som startlån eller tilpassede løsninger fra Husbanken.

“De fleste har ikke økonomisk forståelse. Det er overveldende å få oversikt.”

“Bolighjelpen i Asker kommune har laget bolig-CV-er⁷ som kan tilpasses også denne gruppa.”

Oppsummering

Unge med nevrodivergens som flytter til egen bolig har behov for tilrettelagte løsninger som tar hensyn til deres unike utfordringer og ressurser. Dette inkluderer arenaer for botrening, tett oppfølging, individuelt tilpassede boliger og profesjonell koordinering. Ved å styrke overgangene og sikre en helhetlig planlegging, kan flere oppnå selvstendighet og god livskvalitet i egen bolig.

⁷ Eksempel på bolig-CV-er på heltmitt.no

Drøfting av ulike løsningsspor

Vi utviklet relativt tidlig i prosjektet et sett med ideer basert på innspill fra de første intervjuene med unge og deres familier og nøkkelinformanter fra tjenestene. Hensikten var å få til god fremdrift i prosessen, og forhindre at vi satte oss fast i en kartlegging av nå-situasjonen. Det var i utgangspunktet ni ideer. Gjennom bearbeiding både sammen med personalet og med unge og deres pårørende har ideene blitt delt opp, satt sammen på nye måter, og blitt tilsatt nye elementer. Etter at ideene ble sortert og beskrevet siste gang, sto vi igjen med de 13 ideene vi presenterer nedenfor. Dette er skisser, som ikke alle har blitt bearbeidet i samme grad. Ikke alle svarer like godt på problemstillingen, og alle har ikke like stort potensial, hvilket er grunnen til at de ikke er valgt til videre bearbeidelse. Vi gjengir likevel ideene nedenfor. De “frasorterte” ideene bør kommunen eventuelt utrede grundigere dersom de ønsker å gå videre med disse. Flere av ideene *kan* kommunen ta tak i på egen hånd. Vi kunne naturlig nok ikke forfølge *alle* i prosjektperioden. Vår valgte løsning består i hovedsak av elementer fra løsningsspor 1, 5, 6, 7 og 10.

1. Slik møter du målgruppa

Hva handler det om: Personer som jobber med målgruppa, for eksempel støttekontakter, lærere og utleiery, trenger bedre opplæring for å møte personer med denne typen utfordringer på en bedre måte. Kommunen lager derfor en guide i samarbeid med målgruppen selv, tjenestene og andre relevante foreninger. Denne er god å ha som en oppfriskning og “oppslagsverk” over tid. Kommunen, spesialisthelsetjenesten eller andre aktører arrangerer også kurs om utfordringene diagnosene medfører, fast to ganger i året. Kursene arrangeres som workshops.

Hvorfor er det viktig: Brukere peker på et stort behov for bedre kommunikasjon med tjenestene. Utenforstående kan oppleve målgruppa som utfordrende og begrensende dersom man ikke har kunnskap om hvordan annerledesheten oppleves for den det gjelder, og derfor hvordan den utarter seg.

Hvordan teste det: Guiden kan produseres og testes nå. Kurs og workshops kan planlegges i samråd med relevante tjenester og aktører.

Vurdering av løsningssporet: Å sette flere som møter unge med nevrodivergens i bedre

posisjon til å gjøre dette møtet bedre har et stort potensial. Delløsningen “En guide til deg som skal støtte unge med nevrodivergens på veien til en trygg og god bolig” er i hovedsak tenkt til medarbeidere i kommunen, og imøtekommer delvis behovet for å spre denne kunnskapen. Informasjonsmateriell til f.eks utleiere er ikke blitt utarbeidet, men vil også kunne ha stort potensial. Dersom guiden tilpasses, vil den også kunne benyttes til andre målgrupper enn medarbeidere i kommunen.

2. Infotorg

Hva handler det om: Asker kommune har god erfaring med å gjennomføre Infotorg. Ordningen videreføres og videreutvikles og nytt infotorg planlegges våren 2025. Infotorg bidrar til kompetanseheving og opplæring av foreldre og ungdom gjennom infotorg to ganger i året. Arrangementene har fokus på opplæring i rettigheter og tilbud i Asker kommune. Infotorget har to innganger: 1. “Her er det vi har!” og 2. “Hva trenger du?”. I tillegg kommuniseres det hvordan kommunen kan hjelpe deg til å bli selvhjulpne. Et samarbeid med ungdomsskole og videregående skole kan peke på hva behovet er for opplæring og veiledning.

Hvorfor er det viktig: Innbyggere er gjerne ikke kjent med hva kommunen kan bistå med og hva de har krav på. Ved å kommunisere hva kommunen kan tilby av tjenester kan flere få hjelp, gjerne på et lavere trinn i innsatstrappa.

Hvordan teste det: Dette er allerede igang!

Vurdering av løsningssporet: Dette sporet sparker delvis inn en halvåpen dør, da det allerede er gjennomført infotorg to ganger. Det påfallende er at både medarbeidere og målgruppen kjenner til dette. Dermed har infotorget potensial for utvikling, kanskje aller mest mtp. kommunikasjonen rundt tiltaket, og å gjøre det kjent for flere.

3. Enklere tilgang på informasjon med KI

Hva handler det om: En kunstig intelligent språkmodell (GPT) trent i nevrodivergens og kommunens tilgjengelige tjenester. GPTen tjener som en digital, skreddersydd "tjenestesafari". Ungdommen skriver inn boforhold, alder, eller andre behov, ønsker og interesser. GPTen er trent til å finne mulige tjenester, aktiviteter, boligformer og økonomisk støtte. GPTen gir brukeren mulighet til å bli kontaktet av kommunen, men er anonym før hen velger dette. Brukere kan velge fra en liste utfordringer, og få GPT-støtte til disse, men har også anledning til å få direkte kontakt med et menneske ved behov. Utfordringer kan komme og gå, det samme gjør støttebehovet. Her kan man også lese tips og få informasjon om tjenester kommunen tilbyr.

Hvorfor er det viktig: Unge er allerede vant med å finne informasjon enkelt gjennom KI, sosiale medier og Google. GPTen tilpasses brukeren basert på tidligere forespørsler, og gir spissede svar og veiledning. Dette oppleves langt mer lavterskel enn å kontakte kommunen. Når en GPT er etablert, vil det antagelig være svært ressursbesparende for kommunen. Det bør ses i sammenheng med koordinator. Tiltaket vil også være i tråd med målsetningen om at 80% av offentlig sektor skal ha tatt i bruk KI innen 2025.

Hvordan teste det: Utvikle en GPT og test den med noen i målgruppen.

Vurdering av løsningssporet: Denne løsningen kan hjelpe med å begrense informasjonsoverbelastningen og å tilpasse innholdet til den enkelte. Det er et stort potensial i en slik tilnærming, spesielt i målgrupper som har utfordringer med å forholde seg til mye info, mange steg osv. Og

ikke minst i pressede livssituasjoner. Sporet ble ikke prioritert i prosjektet da det var nokså kostnadsdrivende å utvikle dette. Det er også initiativer på gang der det utvikles løsninger som om ikke alt for lenge kan komme også kommunene til gode. Comte er bl.a pr. i dag involvert i et større prosjekt "Enklere tilgang til informasjon"⁸ i Helsedirektoratet der man først tilnærmer seg familier med alvorlig syke barn og behov for sammensatte tjenester. Løsningen skal hente informasjon fra ulike kilder og sette det sammen på en enkel, tilgjengelig og forståelig måte for innbyggeren - ved hjelp av KI. Bli kjent med prosjektet [her](#).

4. Delkompetanseløp i videregående opplæring

Hva handler det om: I utgangspunktet er ideen noe på siden av problemstillingen og prosjektmandatet siden dette er fylkeskommunens bord og ikke kommunen sitt. Likevel: I stedet for at fylkeskommunen "presse alle" gjennom det samme, en "enhetsskoletankegang", foreslår vi delkompetanseløp. Det handler om å gi mulighet til å oppnå kompetanse på enkelte praktiske områder og fag. NAV inkluderes tidligere enn ved 18 år fordi de har god oversikt og kontakt med arbeidsgivere som kan hjelpe med praksisplass.

Hvorfor er det viktig: Det legges i dag ikke planer for hvordan man skal hjelpe ungdommen gjennom ungdomsskole og videregående skole, og på vei mot etablering. Det mangler bistand og økonomiske virkemidler. Delkompetanseløp i skolen skal løse dette, og gi individuelt tilpasset opplæring som sikrer at den unge kommer i passende aktivitet og arbeid.

Hvordan teste det: Det tas nå kontakt med videregående for å diskutere hvordan dette kan gjøres i praksis.

Vurdering av løsningssporet: Dette

⁸ Les om prosjektet [her](#)

Løsningssporet ble vurdert som litt på siden av hovedfokuset i prosjektet. Videregående opplæring tilbys av fylkeskommunen, mens Asker kommune, forståelig nok, søker å løse utfordringer i egen kommune mer direkte.

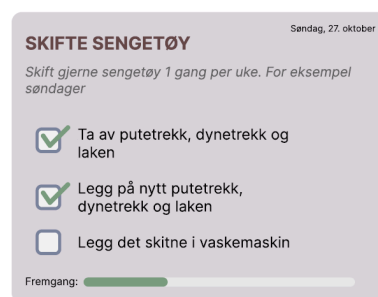
5. Sjekkliste i boevne

Hva handler det om: Sjekklisten hjelper brukeren å strukturere og planlegge hverdagen. Verktøyet hjelper brukeren både med å strukturere hva som bør gjøres, men også hvordan og hvor ofte det gjøres. I tillegg kan man strukturere hva man gjør alene, og hva som gjøres i samarbeid med tjenestene. Verktøyet gir push-varsler og kan også definere oppgaver som påbegynte. Verktøyet kan brukes i kartlegging og trening på boevne.

Hvorfor er det viktig: Enkelte unge med nevrodivergens kan ha behov for å bli fortalt hva og hvor ofte ulike ting bør gjøres. Det kan dog dekke et universelt behov for alle unge som skal flytte for seg selv. Det hjelper unge å forberede seg og trygges i en ny botilværelse. Mange unge med nevrodivergens sliter med fokus og opplever kognitive utfordringer med å holde oversikt over hverdagsaktiviteter, og dette verktøyet kan støtte i dette. Verktøyet gir også en fin forutsigbarhet for bruker.

Hvordan teste det: En liste i papirform, en eksisterende app eller kalenderinvitasjoner kan brukes for testing i kartlegging av boevne. Sett opp en liste sammen med brukere, basert på deres behov og livssituasjon.

Vurdering av løsningssporet: Eksekutive vansker kan gjøre det utfordrende å planlegge og følge opp oppgaver, og man trenger verktøy for å planlegge og utføre. Derfor har vi tatt med dette sporet inn i løsningen "HeltMitt". Løsningen både kartlegger boevne og tilbyr sjekklister for gjøremål.

6. Kartleggings- og treningsbolig

Hva handler det om: Kartlegging- og treningsbolig er en tjeneste for personer som er i overgang til egen bolig. Tjenesten kan i prinsippet skje i en hvilken som helst bolig som passer den enkelte unge. Hensikten er å trene på boevne, og ha fokus på selvstendighet og mestring. Ikke minst er boligen et sted for kartlegging av behov. Varighet for treningsbolig foreslås å være fra tre til seks måneder, hvor fokuset er å få brukeren raskt ut i bolig etter kartlegging. Det kan også sees på muligheten for korte besøk og overnattinger for å øve og bli kjent med tilbudet. Kommunens tidligere “bo-treningsteam” bør sees på i denne sammenhengen for å hente ut erfaringer og prinsipper som kan videreføres. Viktige parametre for treningsbolig:

- Ulik kompetanse blant ansatte
- Tidlig på boevne- og kartlegging
- Får flere ansvar i ADL-oppgave
- Kommunikasjon og forstå viktigheten av ernæring, søvn, aktivitet
- Tett oppfølging i en kortere periode, f.eks 12 uker.
- Tett samarbeid med ambulerende tjenester og Boligfadder

Hvorfor er det viktig: Noen unge kan ha et større behov for å bli fortalt hva og hvor ofte ulike ting bør gjøres. Det hjelper unge å forberede seg over tid og trygges i en ny botilværelse.

Hvordan teste det: Treningsboligens funksjon kan testes av ambulerende tjeneste, der de unge bor, eller skal bo på sikt. Det kan deretter tas videre i etablering av annen form for fysisk treningsbolig.

Vurdering av løsningssporet: Treningsboliger blir etablert i Bleikerfare, og vi ser på disse som et passende kontrollert miljø å teste både “HeltMitt”, og dessuten boligfadder-rollen hele veien fra introduksjon til “HeltMitt” og på sikt ut i egen bolig.

7. Universell undervisning i boevne

Hva handler det om: Et undervisningsopplegg som kommunen utvikler på tvers av sine virksomheter. Så ulike sektorer som oppvekst, velferd og eiendomsforvaltning kan være en del av dette. Kommunen tilgjengeliggjør en “Bomestringspakke” som er et helt undervisningsopplegg som kan benyttes av f.eks videregående skoler i kommunen (og på sikt i andre kommuner). Kommunen introduserer opplegget i hver enkelt klasse for å få opplæringen i gang på en god måte. Kommunene stiller til rådighet ressurser som f.eks “visningsstøtte” som er en lett tilgjengelig person som kan bli med på visninger.

Hvorfor er det viktig: De fleste unge skal én gang flytte hjemmefra. De fleste av dem har liten innsikt i de oppgavene og det ansvaret som oppstår i det man skal drive sin egen husholdning fra dag til dag. Tiltaket vil kanskje være viktigere for noen enn for andre, men alle som skal flytte for seg selv vil ha et relevant læringsutbytte.

Hvordan teste det: Lage et utkast til opplegg på tvers av de aktuelle virksomhetene. Teste dette ut f.eks på Nesbru videregående skole gjennom en pilotering.

Vurdering av løsningssporet: Innholdet i løsningen “HeltMitt” vil kunne benyttes til universell forberedelse til og opplæring rundt det å planlegge å flytte og å bo for seg selv. Det vil være videre potensialer ved å gjøre innholdet mer engasjerende for å øke sjansen for bruk i skolen.

8. Fremtidens boligbase

Hva handler det om: En ny boligbase/-katalog over tilgjengelige boliger for leie utviklet på bakgrunn av tilbakemelding fra målgruppen. Dette hjelper mulig ny leietaker/kjøper å skape en mer presis og virkelighetsbasert forståelse av boligen basert på brukerens behov. Målgruppas behov varierer fra person til person - en person kan være lydsensitiv, en annen ikke. Over tid vil man skape en stor boligbase med flere filtre som vil hjelpe brukeren. En versjon av løsningen kan være å legge til et filter på Finn-annonser. Dette gir bruker mulighet til å filtrere på "lydnivå" o.l. å velge en passende bolig. Kommunen fremskaffer et bedre utvalg av passende boliger gjennom å rekruttere gode utleiery som har forståelse for unge førstegangsetablerere med utfordringer. Disse innarbeides systematisk i kommunens virksomheter, og tjenester. Kommunen gir tilbydere/aktører/utleiery kurs. Dette kan sees i sammenheng med konseptet "Slik møter du...". Kommunen kan gå enda lenger, og insentivere utleiery og utbyggere/ entreprenører til å tilpasse boliger til målgruppa.

Hvorfor er det viktig: Man får en god, ekte forståelse av eksisterende boliger. man gjennom unge med nevrodivergens sine egne ærlige anmeldelser av boligen. På denne måten vil brukerne kunne velge en passende bolig for seg. Brukere melder også om at feil bolig kan øke støttebehovet. Løsningen vil derfor kunne være ressursbesparende.

Hvordan teste det: Start rekruttering av aktuelle boliger og utleiery. Lag et skjema for anmeldelse av bolig, og start å samle tilbakemeldinger fra unge med nevrodivergens som har vært leietakere.

Vurdering av løsningssporet: I utgangspunktet kunne dette blitt løst av en teknologibedrift. Dersom eksempelvis Finn.no ønsket, kunne de utviklet en sortering på boligsøk som var mer basert på helt individuelle preferanser. Da det ville vært flere

ULFS VEI 5

LYDNIVÅ

Tilbakemelding 1 - 2021

★★★★☆

Noe støy fra bilveien, men lite festbråk og lyd fra naboer. Helt innafor nivå. Stille etter kl 21.

Tilbakemelding 2 - 2020

★★★★★

Stille og rolig! Jeg er ganske sensitiv på lyd, men dette er veldig bra i forhold til hvordan andre jeg kjenner har det!

avhengigheter for å få realisert dette, bl.a avhengigheter hos teknologi-/annonseringsleverandørene, lot vi løsningssporet ligge. Men vi har likevel tatt med elementer inn i "Helt mitt", bl.a gjennom å vise brukeren hvordan man administrerer søkekriterier i Finn.no.

9. Vertshjem

Hva handler det om: Kommunen matcher den unge med en vertsfamilie. I Asker kommune finnes mange sokkelleiligheter som kan leies ut. Kommunen hjelper både bruker og vertsfamilie med tilpasning i huset, og følger opp den unge underveis i leieforholdet. Utleier får økonomisk godtgjørelse for å bistå med spørsmål, middag, økonomiske spørsmål o.l. Leietaker kan også gi tilbake ved å gjøre tjenester for utleier, som for eksempel snømåking og gressklipping. Etter inspirasjon fra tidligere erfaring med å bosette flyktninger sammen med en vertsfamilie utvikler vi et lignende tiltak for målgruppa i vårt prosjekt.

Hvorfor er det viktig: Løsningen kan bidra til gode, trygge rutiner og rammer. Den kan også løse et problem med ensomhet, ved at det er tilgjengelige mennesker rundt deg. Løsningen sees i sammenheng med treningsbolig.

Hvordan teste det: Kommunen lager en plan for godtgjørelse, opplæring og hvordan oppfølging skal gjøres. Det er viktig å rekruttere riktige og egnede vertsfamilier og behovet for godtgjørelse, opplæring og oppfølging må kartlegges.

Vurdering av løsningssporet: Dette sporet ble ikke valgt videreført i prosjektet med har helt klart potensialer. Her kan man lære fra tilnærmingen man har benyttet til å bosette flyktninger.

10. Boligfadder

Hva handler det om: En boligfadder vil være en ny rolle i kommunen. Fadderen bistår i overgang til egen bolig, eksempelvis ved å gå på visning, flytte og vende seg til det nye, selvstendige livet. Fadderen loser brukeren gjennom overgangen, og bistår brukeren i å skaffe tjenester bruker kan ha nytte av. Fadderen gir praktisk bistand og sjekker inn med brukeren det første halvåret i egen bolig. Hvordan går det med husarbeid, regninger, matlaging og lignende? Fadderen har også fokus på risikoen for ensomhet, og introduserer og aktiviserer brukeren i relevante aktiviteter. Boligfadderer samarbeider tett med koordinator for å informere om passende tjenester og hjelper med å skaffe dem. Boligfadderer bruker "Sjekkliste for boevne" aktivt i dialog med brukeren. Boligfadder *kan* være samme person som koordinator.

Hvorfor er det viktig: Endring er vanskelig for mange, og det kreves mye informasjon og navigering for å tilpasse seg en ny livssituasjon. Det er lettere å få informasjon fra en profesjonell, enn å forsøke å knekke koden alene. Slik som man har en fadder for å navigere ny studiehverdag på universitet, har man en fadder for å navigere sin nye boligtilværelse.

Hvordan teste det: Som del av Askers eksisterende tjeneste "frivillig bolighjelper", rekrutterer Asker aktivt etter frivillige for denne rollen. Den frivillige får kurs i hvordan møte unge med nevrodivergens, deres behov og hvilke tjenester som kan være aktuelle for brukeren. Deretter kan det tas et valg om videreutvikling av rollen (fulltidsansatt e.l.)

Vurdering av løsningssporet: Dette sporet er tatt inn som en del av den foreslåtte løsningen.

11. Koordinator 0-100

Hva handler det om: En fulltidsansatt koordinator som følger ungdommen/unge voksne i overgangene, og som setter seg inn i utfordringene til brukeren. Koordinatoren er bindeleddet mellom de ulike tjenestene brukeren har, og koordinatoren kartlegger brukeren og hjelper brukeren i deres individuelle løp. Koordinatoren samarbeider tett med en eventuell boligfadder.

Hvorfor er det viktig: Profesjonell koordinator ansatt i Koordinerende enhet hindrer brudd i koordinering ved fylte 18 år. Vedkommende gir trygg og kontinuerlig koordinering.

Hvordan teste det: Opprette en stilling for profesjonell koordinator. Profesjonell koordinator i et livsløpsperspektiv, med særlig fokus på aldersgruppa fra 15 til 25 år. Personen må gjerne ha bakgrunn i helse eller psykologi.

Vurdering av løsningssporet: Dette sporet ble vurdert som mer overordnet - "hvordan gjør vi koordinering i Asker kommune". Store deler av vår målgruppe har ikke flere tjenester fra kommunen, noen har slett ingen. Dermed ble sporet vurdert som på siden av prosjektet, til tross for at det kan ha store potensialer.

12. Erfaringskonsulenter

Hva handler det om: Unge med nevrodivergens som har erfaringer med kommunens tjenester blir ansatt i kommunen for å utvikle nye, treffsikre tjenester for målgruppa.

Hvorfor er det viktig: Kommunen får en bedre forståelse for målgruppa og tjenestene de tilbyr, samt hvordan etablere egnede boliger. Videre kan erfaringskonsulent bidra til nye tjenester for å få unge med nevrodivergens ut i passende arbeid eller utdanning. Fra et samfunnsperspektiv er det viktig å ta målgruppen på alvor, inkludere og lytte til dem.

Hvordan teste det: Opprette en midlertidig stilling for erfaringskonsulent, med eventuell videreføring

Vurdering av løsningssporet: Dette er et alternativ som kan bidra til å støtte ungdommer som skal ut i "det ukjente", samtidig som man gir et verdifullt oppdrag til en som nylig har vært gjennom det samme. Vi har likevel vurdert det som mest hensiktsmessig at man i første steg benytter medarbeidere i kommunen. Likepersonordning eller bruk av frivillighet bør vurderes senere.

13. Lavterskel fritidstilbud

Hva handler det om: Kommunen bidrar til å introdusere unge som bosetter seg for seg selv til det lokale nærmiljøet der de skal bo. Det kan være å introdusere dem til kulturtilbud, klubb-/foreningsliv, turområder osv. En representant fra kommunen (evt. oppnevnt av kommunen, men utført av frivillighet, likepersoner e.l.) står for introduksjonen og blir med ungdommen de første gangene hvis ønskelig/ved behov.

Hvorfor er det viktig: Mange unge er prisgitt markedet når det kommer til å velge bolig, både når det gjelder å leie og å kjøpe. De bosetter seg noen ganger litt andre steder enn det de ønsket seg. I noen tilfeller kan det oppstå ensomhet og isolasjon fordi man plutselig bor i et nytt nærmiljø der man ikke har nettverk eller som man ikke har kjennskap til.

Hvordan teste det: Lage et utkast på en "intropakke" til et bestemt sted i kommunen. Introdusere denne til en ung som flytter til området, og gjøre tilgjengelig en "voksenperson" (kan også være Boligfadder) som sørger for god "integrering" i lokalmiljøet.

Vurdering av løsningssporet: Dette tiltaket er egentlig helt universelt, og enhver kommune burde legge til rette for at en ny innbygger blir introdusert til det lokale tilbudet på en god måte. Her kan frivilligheten spille en viktig rolle. Vi valgte ikke å ta denne ideen helt frem til et løsningsforslag, men "Helt mitt" bør inneholde elementer av introduksjon til nabolaget og hva som finnes av aktiviteter. Helt mitt kobler allerede videre til

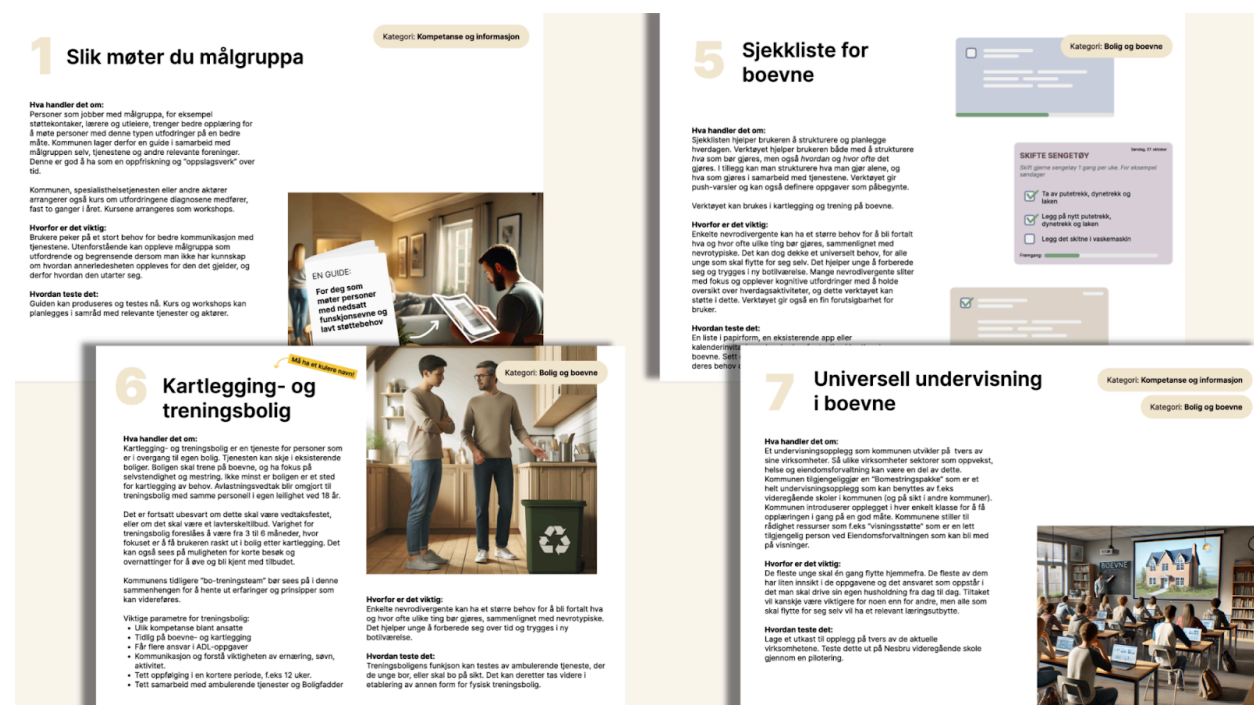
<https://www.hvaskjeriasker.no/> .

Bakgrunn for valg - vurderte løsningsspor

Kort oppsummert så handler de fleste ideene om nærhet til brukeren og mennesker med riktig kompetanse og med kapasitet til å følge opp den unge og/eller familien over tid. I tillegg er det noen ideer som vil kreve politisk vilje og investeringer for å virkeliggjøres.

Vi har valgt ikke å forfølge spor knyttet til markedsdialog og boligfemskafting da det allerede er iverksatt tiltak på disse områdene.

Illustrasjon: Fire av de mest relevante løsningssporene fokuserte på å spre og styrke kompetanse om nevrodivergens, kartlegge og trene boevne, gi verktøy for å kartlegge og følge opp boevne og mer generell opplæring om det å bo.

Alle de potensielle løsningssporene finner du [her](#)

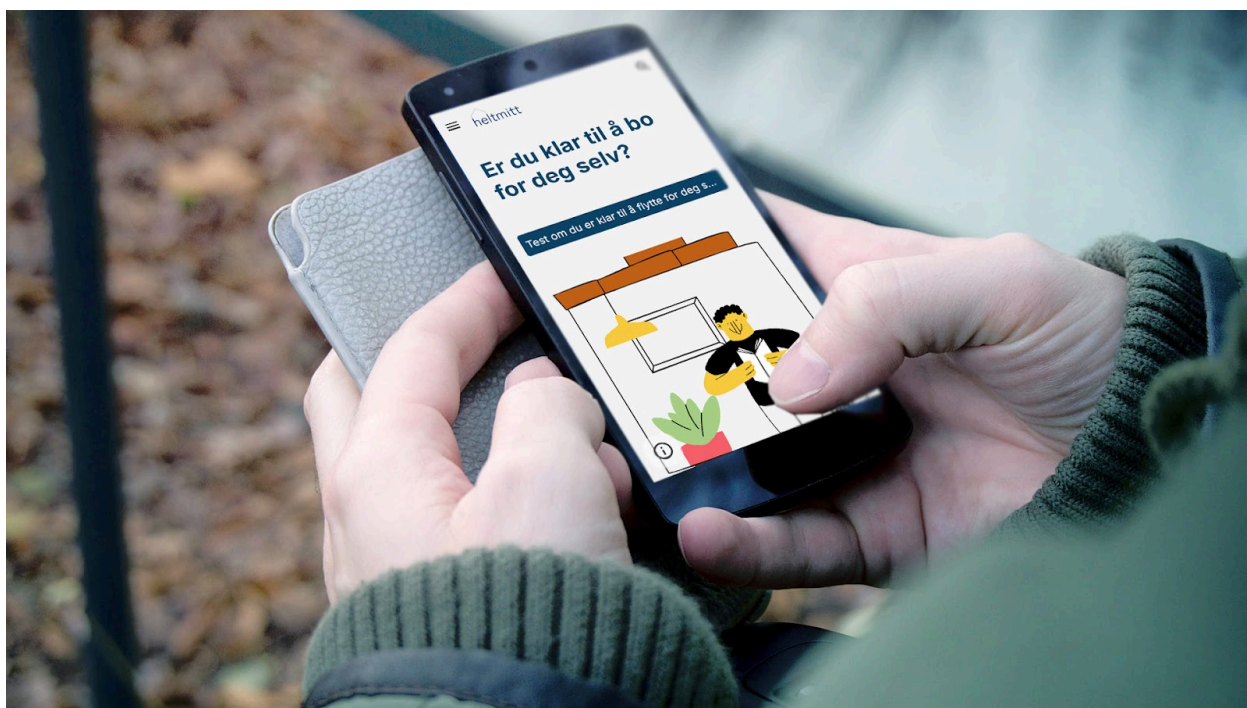
Løsningen

Løsningen vi valgte å gå videre med i dette arbeidet, består av to hovedelementer, **“Helt mitt”** og **“Boligfadder”**.

Om HeltMitt

“Helt mitt” er en skisse til en digital plattform som samler relevant info om å planlegge å flytte, navigere i boligmarkedet og ikke minst om det å bo for seg selv - både mtp. de praktiske og de emosjonelle aspektene knyttet til dette. Løsningen bidrar til å svare på følgende behov:

- Hjelp til å forberede seg til og å planlegge flytting.
- Kartlegging av boevne før flytting.
- Informasjon, råd og tips om hvordan mestre de ulike fasene i å bo for seg selv.
- Kort vei til kontakt med Bolighjelpen (hjelp til å finne bolig) og til nytt tiltak “Boligfadder” (støtte til å bo).
- Bedre overgang fra botrening til å bo for seg selv (tillitsperson følger innbygger videre i rollen som Boligfadder).
- Guide/verktøy for den som skal støtte den unge i å bo for seg selv, f.eks foresatte eller en boligfadder.

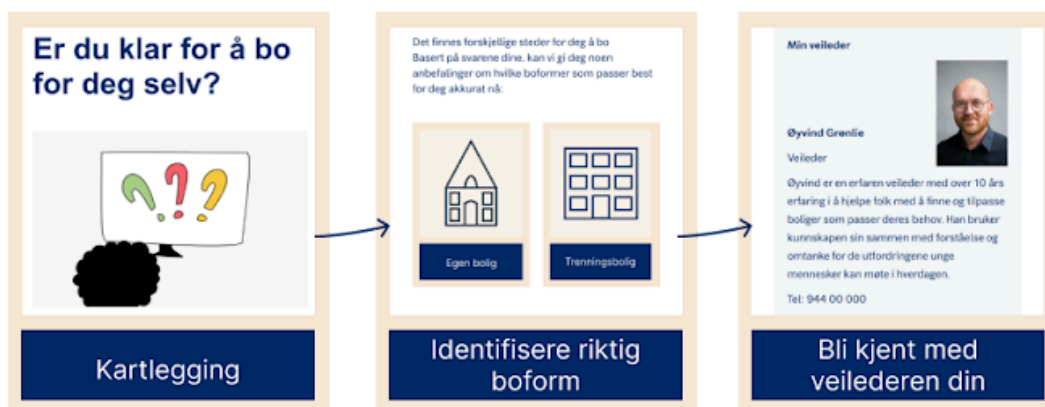
Bilde: Helt mitt er en digital løsning som gir den unge og familien enkel tilgang på kartleggingsverktøy, nyttig informasjon og kort vei til hjelp. Bildet viser en ung person som møter et helt sentralt spørsmål: “Er du klar til å bo for deg selv?”

Nedenfor vises noe av innholdet. Vi foreslår at løsningen “bor” på Asker kommune sine sider under fanen “Bolig og sosiale tjenester”. Deretter ledes brukeren ut til en ekstern løsning der man finner både veiledning og støtte i alle faser knyttet til å planlegge å flytte og å bo for seg selv.

1. Introduksjon til tjenesten

2. Kartlegging

3. Før du flytter

4. Bo for deg selv

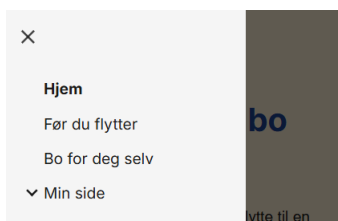
En digital løsning trenger noe menneskelig støtte for å fungere optimalt. Her har vi tenkt at den unge har kort vei og lav terskel for å ta kontakt med en veileder. Det er denne rollen vi kaller "Boligfadder". Rollen boligfadder er ikke konkretisert i detalj, men i første omgang vil dette være

en person den unge og pårørende har tillit til f.eks fra avlastning eller bemannet bolig. I praksis vil mye av innholdet kunne ha god nytte også uten en boligfadder.

Løsningen består egentlig av flere komponenter der bedre samhandling mellom ulike virksomheter står sentralt. Likevel, helt konkret kan vi si at løsningen er todelt, og består av en ny digital plattform med konseptnavnet “Helt mitt” og en ny rolle med konseptnavnet “Boligfadder”. “Helt mitt” er en samling av informasjon som er relevant for å planlegge å bo for seg selv, kartlegge boevne og for å finne informasjon om å mestre å bo for seg selv. “Boligfadder” er en veileder som er en fast tillitsperson som følger den unge med pårørende med størst mulig kontinuitet. De to elementene er gjensidig avhengige av hverandre, da den digitale løsningen trolig vil falle gjennom uten introduksjon og veiledning fra Boligfadder. Samtidig vil boligfadder trenger “Helt mitt” som verktøy for å utøve sin rolle. Helt mitt vil også kunne bidra til at de ulike fagpersonene som utøver en veilederrolle, vil utøve denne på en likere måte i dag, eksempelvis ved bruk av samme kartleggingsverktøy. Dette ansees som positivt mtp. å sikre gode overganger mellom tjenester.

Helt mitt

Nedenfor tar vi for oss én og én del av “Helt mitt”. For å få bedre forståelse av helheten kan det være hensiktsmessig å bla i innholdet selv. Det kan du gjøre [her](#)! Siden er responsiv, dvs. at den tilpasser seg ulike skjermer, men er optimalisert for mobilskjerm. Skann gjerne QR-koden hvis du ønsker å bruke telefonen istedet for PC'en!

Helt mitt er inndelt i få og enkle kapitler i en “toppmeny”. Hoveddelene fokuserer på *før* du flytter og når du *bor*, i tillegg til en personifisert “Min side”.

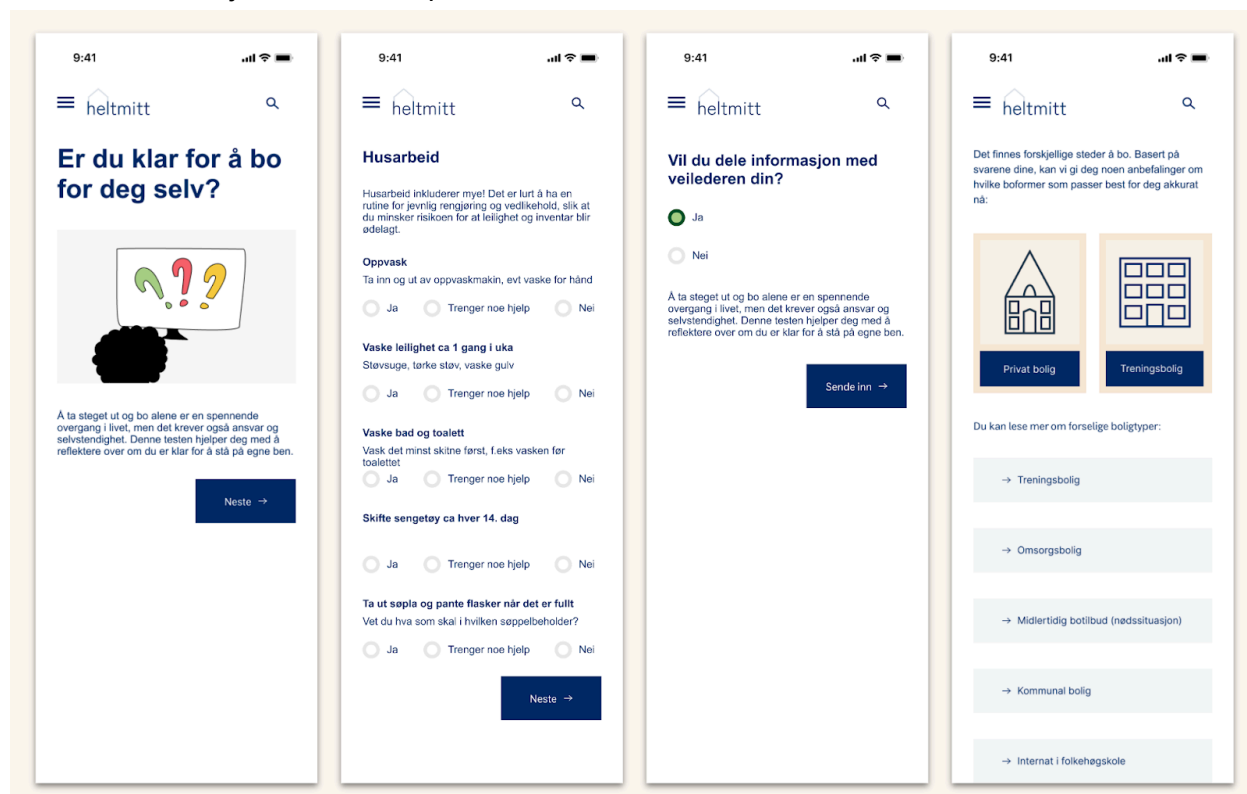

Landingssiden (til venstre) inviterer til å “Ta testen!”. Dette er enkel kartlegging av egen oppfattelse av boevne. Vi prøver å holde ordlyden enkel og “muntlig” gjennom hele løsningen.

Temaene i kartleggingene er:

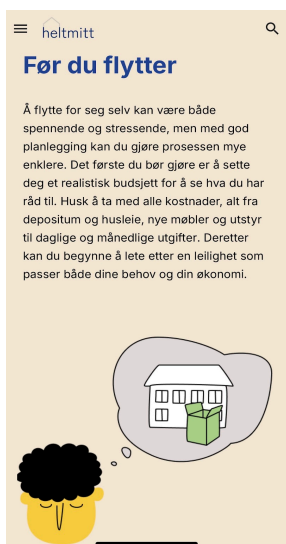
- Handle (innkjøp)
- Husarbeid
- Personlig hygiene
- Helse
- Kommer du deg dit du skal? (mobilitet)
- Riktig bruk av klær og sko
- Vaske klær
- Lage mat

Dersom brukeren er samtykkekompetent og over 18 år, kan hen velge å dele kartleggingsresultater med sin veileder/Boligfadder. Her er det en forutsetning å undersøke på hvilke måter personvernet ivaretas på en god måte. Resultatene kan også benyttes til å foreslå relevant informasjon som eksempelvis aktuelle borformer.

Illustrasjon: “Helt mitt” tilbyr blant annet kartleggingsverktøy som kan vise om man er klar til å bo for seg selv eller om man bør trene litt først. Løsningen gir også mulighet til å dele informasjonen med en veileder, eksempelvis en boligfadder slik at mann sammen kan se på behovet for trening og tilrettelegging.

Vi har valgt å dele inn hovedfasene i to deler: “Før du flytter” og “Bo i egen bolig”. Videre viser vi et utsnitt av forsiden til disse to hoveddelene.

I delen før du flytter har vi følgende steg:

1. Sett opp budsjett
2. Skriv en bolig-CV
3. Let etter leilighet
4. Følg opp og gå på visning
5. Sjekk og signer leiekontrakt
6. Planlegg og flytt!

Stegene er enkle, og kobler opp til eksterne ressurser. F.eks har vi benyttet Sifo sitt referansebudsjett⁹ i stedet for å lage et eget verktøy for dette, da det ville være et prosjekt i seg selv.

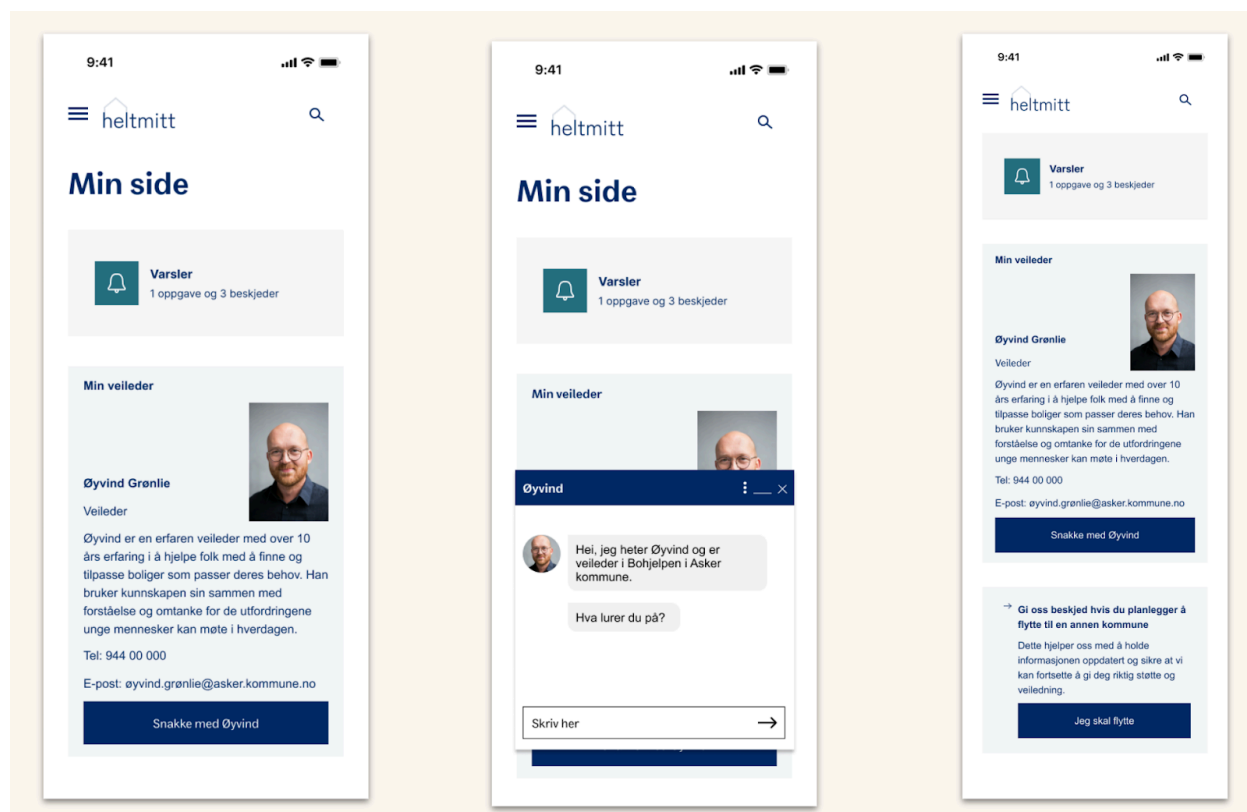
I delen om å bo i egen bolig har vi følgende temaer:

- Handle
- Husarbeid
- Personlig hygiene
- Helse
- Kommer du deg dit du skal?
- Riktig bruk av klær og sko
- Vaske klær
- Lage mat

Temaene korresponderer fullstendig med kartleggingstemaene fra forrige side.

Brukeren har sin egen side der hen har informasjon om sin veileder/Boligfadder og der man er ett tastetrykk unna å spørre om det man lurer på. Denne funksjonen må ha en god og tydelig forventningsavklaring, eksempelvis i form av: “Send meg spørsmålet ditt nå - jeg svarer så fort jeg har tid! Jeg jobber kl.8.30 - 15.30. Som regel svarer jeg raskt, i hvertfall samme dag. Jeg svarer dessverre ikke utenfor arbeidstid.”

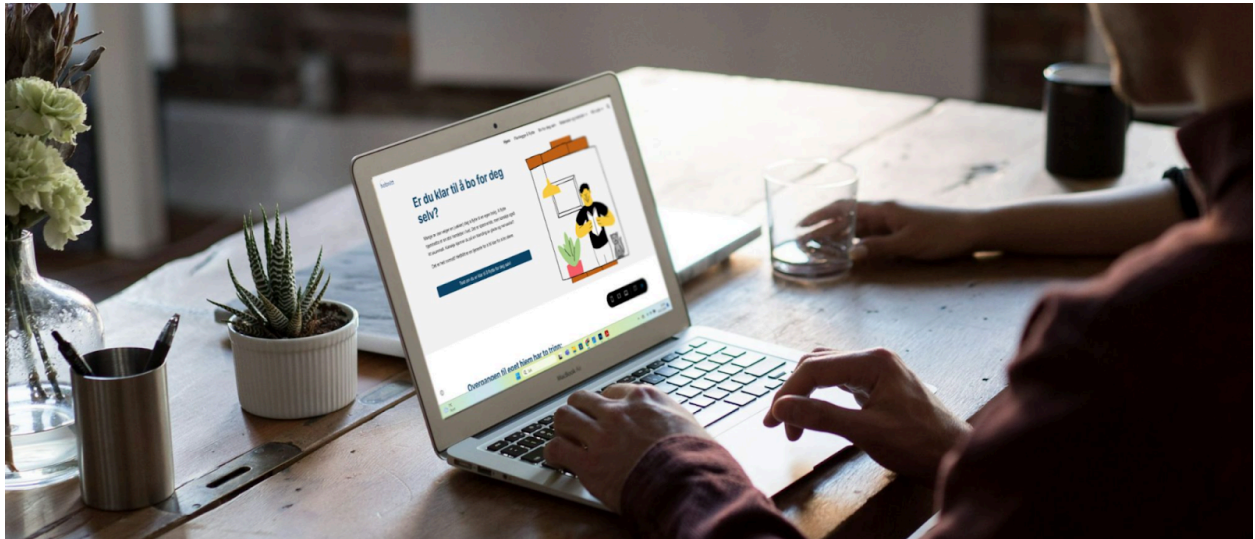
⁹ [Sifo referansebudsjett](#)

Illustrasjon: Helt mitt gir den unge og familien enkel tilgang på en hjelper, med konseptnavnet “Boligfadder”.

Boligfadder

Rollen boligfadder er ikke konkretisert i detalj, men i første omgang vil dette være en person den unge og pårørende har tillit til f.eks fra avlastning eller bemannet bolig. I praksis vil mye av innholdet kunne ha god nytte også uten en boligfadder. Boligfadderer er en tillitsperson som støtter den unge gjennom hele “boligkarrieren”, dvs. fra planlegging og hele veien frem til hen bor trygt og godt, og som også er tilgjengelig og/eller følger opp helt ut i evt. Kommunal eller privat bolig. Boligfadderer kan velges/utnevnes på ulike måter, men dersom man har tjenester fra kommunen, eksempelvis avlastning eller at man bor i en bemannet bolig, kan Boligfadderer rekrutteres herfra. På et senere tidspunkt kan man vurdere om frivilligheten kan ta deler av oppdraget med å rekruttere og tilby boligfaddere.

“Boligfadder vil nok være helt fantastisk for andre uten relasjoner - jeg har jo mamma og pappa!”

“Asker har allerede noe som ligner. Jeg møtte to damer (Bolighjelpen). Fikk trygghetsfølelse! De rusker ikke videre til neste møte! Fokuserer på deg!”

Illustrasjon: "Helt mitt" som er brukergrensesnittet ut mot den unge er universell og benytter ikke beskrivelser av målgruppen som "nevrodivergent" e.l. Materiell som benyttes som støtte for den medarbeideren i kommunene som skal veilede den unge og pårørende er målrettet mot målgruppen.

I dette tilfellet har vi levert løsningen som en digital plattform. Det har både sine styrker og svakheter. Styrkene er åpenbare og består i hovedsak av at innholdet kan deles opp i mindre deler slik at man unngår informasjonsoverbelastning for brukeren og at man enkelt kan endre innholdet nå i en eventuell pilotfase. Man får også mulighet til å koble til andre ressurser som er digitale.

Vi har likevel stilt oss spørsmålet i løpet av prosjektet: Kunne løsningen vært fysisk, på papir. Slik "Helt mitt" nå foreligger er svaret trolig "ja". Dette fordi at det fulle potensialet hittil ikke er tatt ut. Det er mulig å koble videre til andre ressurser også fra papir, f.eks ved bruk av QR-koder. Med god grafisk design kan innholdet bli hensiktsmessig inndelt og godt tilgjengelig og lesbart. Muligheten for å personifisere innholdet, få aktive varsler, bygge en profil der man eksempelvis konkurrerer mot seg selv har man ikke i en analog versjon. Derfor har vi i denne omgang valgt å holde løsningen digital - i håp om at prosjektet skal kunne bearbeides videre i et utviklingsprosjekt.

"Det er veldig viktig at de som utdeler og utfører disse tilbudene har god forståelse om hva slags type utfordringer som kan finne sted, og er flinke til å spørre personen samtidig som at det er en lav terskel trygghet for dem til å dele."

- Ung med nevrodivergens (refleksjoner etter samtale om løsningssporene)

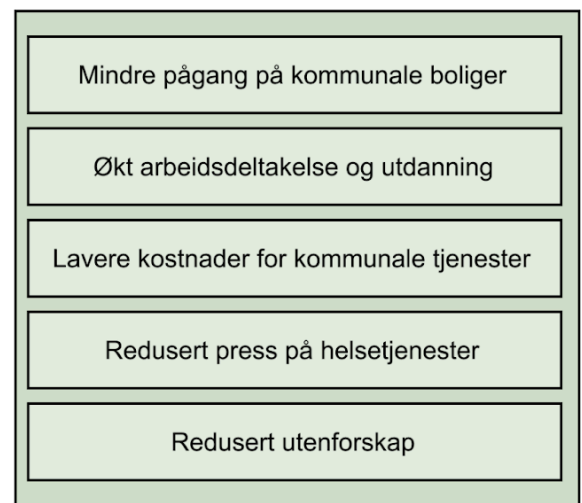
Gevinster

Dette delkapittelet oppsummerer vi forventede gevinster av tiltak som handler om å kartlegge og trene boevne for unge med nevrodivergens i Asker kommune og gir en mal for hvordan Asker kommune kan bruke gevinstene i arbeidet for å planlegge og evaluere tiltaket underveis i implementeringen og når tiltaket har fått virke over tid.

Gevinster for individet

Gevinster for samfunnet

Basert på innspillene fra workshopene og andre tiltak rettet mot botrening har vi kartlagt de overordnede gevinstene for å kartlegge og trene boevne for unge med nevrodivergens. Figuren viser hvilke gevinster som forventes av tiltaket for bruker og samfunnet

Fem steg i gevinstarbeidet:

1. Gevinstkartlegging – hvilke gevinster forventer vi?
2. Gevinstanalyse – vurdering av økonomisk bærekraft – overstiger kostnadene for "status quo", forventet kostnad for iverksettelse og drift av tiltaket?
3. Operasjonalisering av indikatorer på grunnlag av gevinstene
4. Gevinstplanlegging
5. Gevinstoppfølgning og evaluering

Samfunnsøkonomiske gevinster

Redusert press på helsetjenester:

- God helse hos enkeltpersoner kan redusere behovet for helsehjelp og dermed senke kostnadene for helsevesenet. Vi inkluderer også redusert belastning for pårørende inn i denne forståelsen.

Lavere kostnader for kommunale tjenester:

- Kostnadene knyttet til unge med nevrodivergens sin bosituasjon i dag, er høye. Målet er at flere skal ha høyere boevne slik at disse personene kan klare seg med mindre grad av hjelp. Når flere klarer seg selv hjemme, kan kommunen spare på kostnader knyttet til boligtilbud og andre tjenester for personer som ellers ville trenge omfattende støtte.

Økt arbeidsdeltakelse og utdanning:

- Med bedre mestring av hverdagen kan flere stå i arbeid eller komme i gang med utdanning og yrkesaktivitet, noe som bidrar til skatteinntekter og mindre trygdeutbetalinger.

Mindre pågang på bemannede boliger:

- Tiltak som styrker selvstendighet, kan utsette, redusere eller eliminere behovet for kostbare bemannede boligplasser. At personer bor i egen bolig med ambulante tjenester fremfor i boliger med fast bemanning, kan spare kommunen for store utgifter.

Redusert utenforskap

- Gode relasjoner for både brukere og pårørende kan bidra til redusert utenforskap for disse gruppene. Redusert utenforskap har igjen påvirkning på redusert behov for helsetjenester.

Individuelle gevinster for brukeren som bidrar til samfunnsgevinstene

Modellen peker også på en rekke individuelle gevinster for brukeren som bidrar til samfunnsgevinstene:

Redusert behov for ekstern hjelp:

- Mindre behov for hjemmehjelp, støttekontakter eller andre kommunale støttetjenester kan spare utgifter for enkeltpersoner som ønsker å leve selvstendig.

Mestre dagliglivets aktiviteter:

- Ved å mestre daglige aktiviteter (som matlaging, rengjøring og vedlikehold) reduseres stress knyttet til hverdagslige oppgaver, noe som skaper en følelse av trygghet.

Bedre økonomisk mestring og orden:

- Gjennom botrening kan individet lære å håndtere budsjett, betale regninger i tide og prioritere nødvendige utgifter, som igjen reduserer gjeld og økonomisk stress.
- Evne til å mestre dagliglivets aktiviteter og holde orden i økonomien kan forebygge situasjoner som leder til betalingsproblemer og risiko for å miste bolig.

God helse:

- Det å bo i eget hjem kan gi bedre helse ved å skape en følelse av trygghet, selvstendighet og tilhørighet, noe som styrker mental velvære. I tillegg legger det til rette for et kjent miljø hvor man kan opprettholde rutiner, tilpasse omgivelsene etter egne behov og redusere stress.

Gode relasjoner:

- Økt orden og trivsel kan føre til bedre samhandling med familie og venner, siden brukeren får et bedre utgangspunkt for å invitere gjester eller delta sosialt.

Gode matvaner:

- Gjennom botrening kan brukeren lære å handle og lage sunn mat, noe som ikke bare forbedrer helse, men også reduserer utgifter knyttet til ferdigmat og take-away.

God livskvalitet:

- Botrening vil kunne bidra til en balansert tilværelse preget av fysisk og psykisk velvære, meningsfulle relasjoner, og muligheten til å leve i tråd med egne verdier og behov.

Trivsel:

- Botrening vil kunne bidra til trivsel; velvære, trygghet og glede som oppstår når man har et godt sosialt miljø, meningsfulle aktiviteter og balanse i hverdagen.

Tre steg i det videre gevinstarbeidet

1. Operasjonalisere indikatorer for de ulike gevinstene

- Basert på gevinstene må det defineres **evaluerebare indikatorer** som kan benyttes i vurderingen av gevinstoppnåelse og justering av prosessen.
- Eksempelvis kan det gjerne defineres klare måltall som eks færre konsultasjoner med helsepersonell, færre brukere av bemannet bolig etc.

2. Gevinstplanlegging

Når den økonomiske bærekraften er vurdert og godkjent, og indikatorene definert, vil arbeidet gå videre til neste fase som handler om å planlegge **hvordan gevinstene skal realiseres**.

Først må det defineres hvilke tiltak skal gjennomføres **av hvem?**

- Eksempelvis må det defineres hvem som skal være boligfadder for beboerne og hva boligfadder skal gjøre.

Deretter må det defineres **når** tiltakene skal iverksettes og når de skal være ferdigstilt. Dette besluttet gjerne i sammenheng med utformingen av en **detaljert fremdriftsplan**.

- Det vil være nødvendig å gjøre en vurdering av hvor lang tid det vil ta å iverksette prosjektet og hvor lang tid vi forventer at det vil ta før gevinstene er oppnådd.

I fremdriftsplanen bør det være avsatt konkrete tidspunkter til evaluering av tiltakene underveis i prosjektet. På denne måten kan man justere tiltaket dersom man ser at man ikke har styring

mot gevinstene.

- Evalueringen underveis må ta utgangspunkt i de konkrete indikatorene som er gitt for prosjektet.

Gevinstoppfølging

- Underveis og i etterkant av prosjektet må det evalueres om man styrer mot gevinstrealisering.
- Viktige spørsmål i gevinstoppfølgingen er:
 - A. Hvordan er utviklingen i forhold til måltallene?
 - B. Hva er årsaken til eventuell måloppnåelse?
 - C. Hva er årsaken til eventuell manglende måloppnåelse?
 - D. Hva må justeres for å nå gevinstene?

Pilotering og gevinstoppfølging

Løsningen som foreligger er ikke ferdig. Den må testes i målgruppen, og justeres deretter. Innhold og metodikk må videreutvikles av fagpersoner. For å sikre at man får fulgt opp gevinstene på en god måte bør løsningen testes på en mindre gruppe i et kontrollert miljø. I prosjektet har vi drøftet hva som er de rette brukerne og det rette miljøet og vurderer Bleikerfaret ressurscenter som den beste kandidaten. Dette fordi Bleikerfaret er i ferd til å omstille seg til å tilby mer fokus på botrening for kjernemålgruppa i prosjektet. Det er relativt få boliger i ressurscenteret, og derfor bør det være et fokus på at man ikke "bor seg fast", men forberedes på og støttes videre ut i en bolig i det ordinære markedet, evt. til en ubemannet kommunal bolig. En hypotese er at en slik "gjennomstrømming" av beboere i Bleikerfaret kan muliggjøres gjennom god kartlegging av behov og mestringsnivå og botrening. I tillegg vil rollen "Boligfadder" kunne rekrutteres fra medarbeiderne i Bleikerfaret, slik at beboeren vil kunne få trygghet om at en kjent tillitsperson vil følge hen ut i markedet. Støtten vil måtte tilpasses den enkelte bruker sine behov, men vi antar at tryggheten i å ha kort vei til kontakt med sin Boligfadder vil skape trygghet nok hos den unge/pårørende til at de i stor grad mestrer overgangen med relativt lite støtte.

Rammeverket for gevinstoppfølging i avsnittet ovenfor bør tas i bruk for å kartlegge i hvilken grad tiltakene fører til både kvalitative og kvantitative gevinster hos bruker og pårørende og dessuten hvilke gevinster man oppnår lokalt hos Bleikerfaret som virksomhet og til sist vurdere de potensielle samfunnsøkonomiske gevinstene. Da det vil være relativt få brukere som vil gå gjennom trinnet "å bo ved Bleikerfaret" i en periode, for så å flytte videre, vil det kunne ta tid å sannsynliggjøre gevinstene dersom man f.eks først skal etablere et nullpunkt med de første beboerne i det nye konseptet. Kommunene bør derfor forsøke å etablere et nullpunkt ut fra tidligere erfaringer for hvor lang tid det tar for en bruker å flytte videre fra en treningsbolig og ut i en ordinær bolig. Dersom man ikke har statistikk på dette lokalt, kan det være et alternativ å undersøke om det finnes erfaringer i andre kommuner som kan bidra til å etablere et nullpunkt.

Eierskap av den digitale løsningen

“Helt mitt” er en prototyp, og ikke en ferdig programmert løsning der all planlagt funksjonalitet er på plass. Likevel kan løsningen testes i målgruppen. Informasjonsdelen kan testes direkte. Sjekklistene og kartleggingsskjemaer kan testes som papirversjoner, evt. at de samme spørsmålene legges opp som en enkel survey e.l.

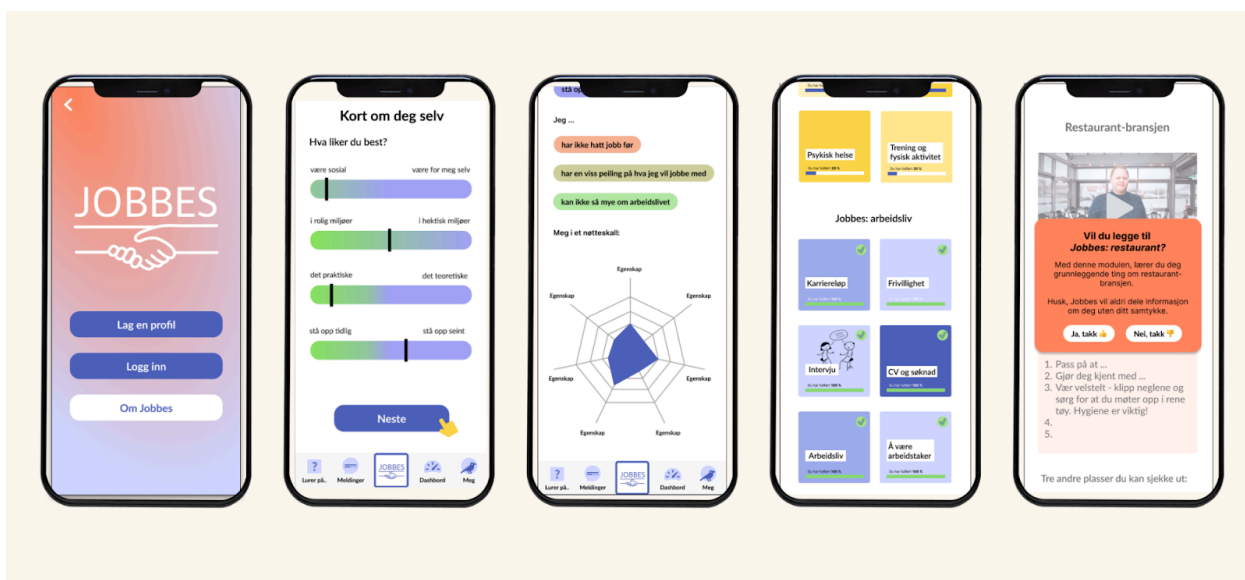
“Helt mitt” har nå et uttrykk som skiller seg litt fra Asker kommune sitt offisielle uttrykk. Dette kan ha både positive og negative følger. De positive er først og fremst at brukerne vil kunne oppfatte designet som mer lettbeint og lavterskel og mindre “kommunalt”. De negative sidene kan være at brukerne har vanskeligere for å oppfatte hvem som er avsender av løsningen, og dessuten at løsningen vil oppfattes som “enda et sted eller enda en plattform” som man må forholde seg til. Comte Bureau overleverer “Helt mitt” med administrasjonsgrensesnitt slik at interne ressurser i kommunen, med kompetanse på nettpublisering og interaksjonsdesign, kan ta over redigering og publisering etter prosjektslutt. Kommunen kan også vurdere å integrere informasjon inn i sitt eget publiseringssystem.

Videre potensialer

Den foreliggende løsningen løser ikke alt, og kunne vært bearbeidet ytterligere for å gi kommunen mulighet til å oppnå enda større gevinster. Vi ser også et potensial for å videreutvikle løsningen og gjøre den tilgjengelig for flere.

Løsninger som øker sjansen for bruk

Løsningen som leveres i dette prosjektet er en minimumsløsning som i hovedsak bidrar til å tilgjengeliggjøre relevant informasjon for den unge voksne og hans familie. I tillegg gjør løsningen det enklere å få kontakt med en relevant hjelper i kommunen. Løsningen kunne imidlertid bygges på i stor grad for å motivere den unge til å ta løsningen i bruk. F.eks er det nærliggende å tenke at tilpassing av innhold vil være hensiktsmessig, dvs. at irrelevant informasjon fjernes mens det relevante innholdet fylles på. Dette fordrer at brukeren har mulighet til å bygge en profil som baserer seg på preferanser man selv plotter inn. Dessuten, ved at løsningen “vet” hvor i prosessen brukeren er, vil man kunne fjerne informasjon som ikke lenger er relevant. Innholdet kan også aktualiseres gjennom spillmetodikk (gamefication) eller andre metoder. Comte Bureau har tidligere arbeidet med et prosjekt i Kristiansand Kommune der man har utviklet et konsept som skal støtte unge ut i arbeid eller aktivitet. Her er det gjort et godt stykke arbeid som bør sees i sammenheng med evt. videre utvikling i dette prosjektet.

Illustrasjon: Comte har jobbet med Kristiansand kommune med prosjektet “Jobbes” som er del av programmet “Flere i arbeid”. Her har vi utviklet en prototype på en applikasjon som tilgjengeliggjør ressurser fra kommune og Nav. Illustrasjonen viser noen få av mange moduler i løsningen. Skjembildene over viser hvordan man bygger en egen profil for å få tilpasset innhold som blir enklere å forholde seg til.

Jobbes fokuserer på å være enkel å bruke, persontilpasset for å begrense informasjonsmengden, samtidig som man kobler de unge med kommune, Nav og arbeidsgivere. Ikke minst er løsningen litt morsom å bruke, gjennom bruk av spillteori og mikrolæring. Bli kjent med prosjektet [her](#)!

Menneskelig støtte som en viktig brikke for at “Helt mitt” skal fungere best mulig

Ytterst få digitale løsninger fungerer i kraft av seg selv. Vi må sørge for at løsningen blir riktig introdusert og brukt på en hensiktsmessig måte. Vi tenker at “Helt mitt” skal være et verktøy for den som jobber i kommunen, nesten like mye som et verktøy for den unge. “Helt mitt” gjør det enklere for den som jobber f.eks i Bolighjelpen, ved at ressurser de ønsker å introdusere for den unge og/eller foresatte er lett tilgjengelig ett sted.

Rådgiver
 Oia Andersen

>

Helsesykepleier
 Karl Hansen

>

START Dialog SOM ANONYM

START Dialog

Enkelt å få hjelp

Elevtjenesten gir oversikt over alle som kan hjelpe ungdom som har spørsmål eller trenger hjelp. Her kan unge enkelt ta kontakt med fagpersoner på skolen og i fylkeskommunen. I tillegg finnes over 50 nasjonale- og døgnbemannede tjenestene som er tilgjengelige.

Sikre trygg dialog

Elevtjenesten er en GDPR-sikker løsning for digital dialog. Alle krav er ivarettatt og vi følger Datatilsynets veileder for vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) for å sikre at behandling av dette er i overensstemmelse med et til enhver tid gjeldende personvernregelverk.

Full anonymitet

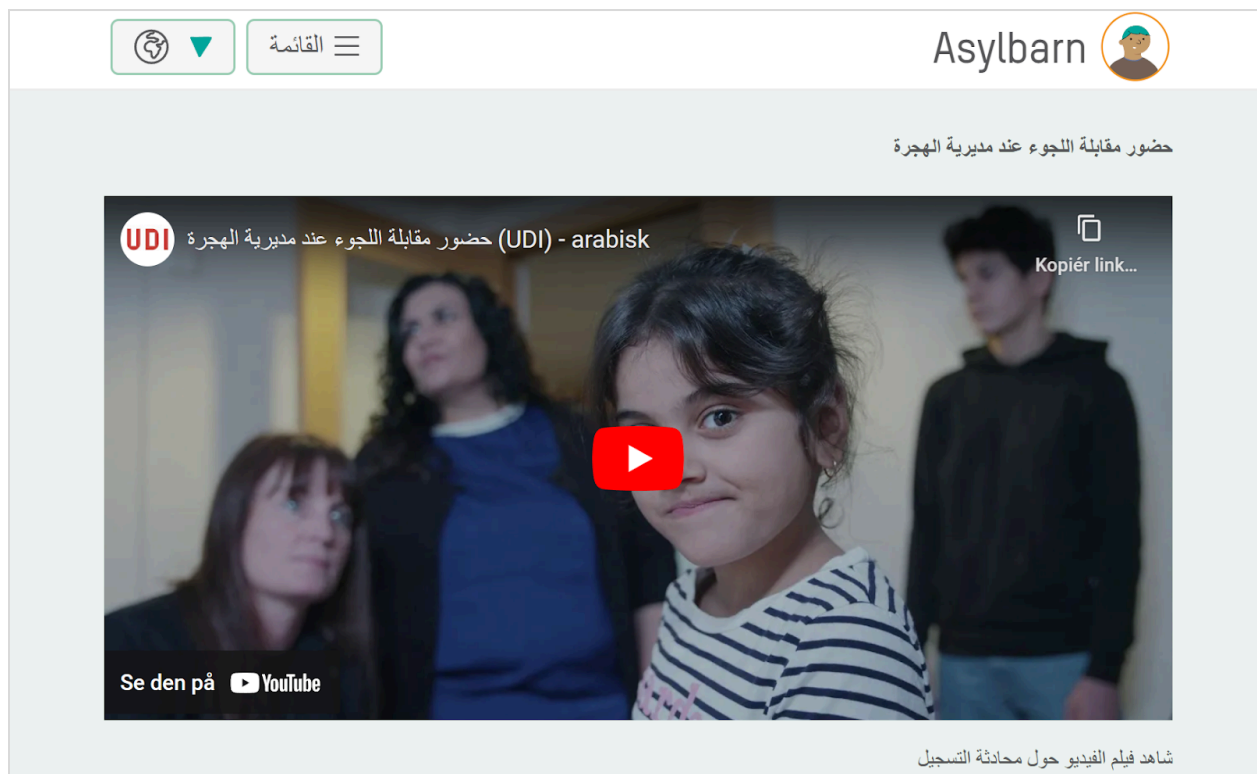
Elevtjenesten sikrer muligheten for å ta kontakt anonymt. Dette er en etterspurt funksjon fra ungdommene selv, og som tas i bruk. Dette er spesielt viktig for de som unngår å stille spørsmål eller møte opp på venteværelset i fare for å “avsløre” egen identitet. De er det en del av.

50

Illustrasjon: Comte har jobbet med plattformen Elevtjenesten som gir svar på hverdagsmestringsspørsmål og serverer alle hjelpere på ett brett for unge, uavhengig av om de jobber i kommunen, Nav, fylket osv. Løsningen har en modul for sikker ende-til-ende-kryptert kommunikasjon. Se mer på www.kopling.no.

Overførbarhet til andre målgrupper

Helt mitt er en universell løsning. Selv om målgruppen vi har søkt å løse utfordringene for er unge med nevrodivergens, er dette ikke spesifisert i løsningen. Det er ikke vanskelig å forestille seg at løsningen kan ha nytte langt utover kjernemålgruppa, både unge som skal flytte for første gang, men også innvandrere, flyktninger og til og med seniorer som har opplevd endringer i livet som gjør at man må endre boforhold. For å nå disse målgruppene, må det vurderes tilpassinger. Eksempelvis bør man ved kommunikasjon til personer med annen kulturell bakgrunn enn norsk, tilrettelegge på flere språk, og gjerne med bruk av lydfiler/video.

Bilde: Comte har hjulpet utlendingsforvaltningen (Politiets utlendingsenhet, Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda) med å tilrettelegge info til barn som søker asyl. Innhold er i hovedsak formidlet gjennom korte videoer, på 16 ulike språk! Bildet viser et eksempel på en informasjonsvideo på arabisk. Se www.asylbarn.no

Pakke til kommunene

Utfordringene som innbyggere i Asker og kommunen selv opplever, er ikke spesielle for Asker. Joda, det kan hende det er andre utfordringer i kommuner som er organisert annerledes, med annen demografi og med mindre press i boligmarkedet osv. Vi tror likevel løsningene som er

utviklet i prosjektet kunne ha relevans også for andre kommuner. Størsteparten av “Helt mitt” er generisk. Noen potensialer er likevel lokale.

Undervisningsopplegg til videregående opplæring og folkehøgskoler

I samtaler med Grenland og Haugetun folkehøgskoler og Nesbru videregående skole viste det seg at det er begrenset tilgang til læremidler omkring hverdagsmestring som det å flytte og å bo er en viktig del av. Selv folkehøgskolene, som begge har egne linjer for botrening, har ikke utviklet læremateriell. De har likevel gode rutiner for hvordan opplæringen drives, og jobber i stor grad praktisk rundt de ulike temaene innenfor botrening. Vår oppfatning er at “Helt mitt” -under forutsetning av at det videreutvikles og tilrettelegges, kan benytte inn i undervisningen både i VGO og hos folkehøgskolene. Grenland vgs. Har også vært med i utviklingen av www.samspillere.no som fokuserer på følelser, og å gjenkjenne og håndtere disse. Denne ressursen er utviklet av Norsk Forbund for Utviklingshemmede med støtte fra Stiftelsen Dam. Karde AS har utviklet løsningen i samarbeid med Grenland Folkehøgskole. “Samspillere” er en del av den mer omfattende plattformen www.domoteus.no som også er utviklet av Norsk Forbund for Utviklingshemmede og Karde AS med støtte fra Stiftelsen Dam¹⁰.

¹⁰ Les mer om prosjektet og bevilgningen [her](#)

Veien videre

Løsningene som foreslås er ikke ferdig testet eller implementerte. Dette arbeidet gjenstår, for å sikre at løsningene fører til de ønskede gevinstene. Asker kommune bør arbeide videre med å implementere den utviklede løsningen, "Helt mitt", og boligfadderordningen og etablere en systematisk evaluering av løsningene for å måle effekten og identifisere forbedringsområder. Avsnittet [Gevinster](#) vil forhåpentlig være nyttig i denne sammenhengen. Trolig vil det være hensiktsmessig å teste og videreutvikle løsningene i et kontrollert miljø. Et opplagt sted å teste hele eller deler av løsningen er ved Bleikerfaret ressurscenter.

For å få størst mulig gevinster og for å begrense bruk av kommunale tjenester bør kommunen vurdere å styrke samarbeidet med andre aktører, som eksempelvis utleiere, boligforeninger og frivillige organisasjoner.

Behovet og løsningene i prosjektet er så universelle at målgruppen på ingen måte begrenser seg til unge med nevrodivergens og deres familier. Behovene som løsningene kan bidra til å dekke er i stor grad universelle. De fleste som flytter hjemmefra vil føle på de samme gledene, bekymringene og frustrasjonene - om enn i ulik grad.

“Vurderer å flytte for meg sjøl. Må sette en rangering over hva som er viktig og hva som er mindre viktig. Øverst på lista står det: Ta vare på meg selv.”